

ZAŁĄCZNIK NR 1

DO UCHWAŁY NR IX/45/11 Z DN. 18 lipca 2011 r.

RADY GMINY ANDRZEJEWO

PRACOWNIA PROJEKTOWA
MGR INŻ. ARCH. MARIANNA MALINOWSKA
07-200 WYSZKÓW, UL. WĄSKA 32/2

**ZMIANA STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ANDRZEJEWO**

ZAMAWIAJĄCY: Gmina Andrzejewo
07-305 Andrzejewo
ul. Warszawska 36

	Imię i nazwisko	Nr uprawnień	Data	Podpis
Opracowanie:	mgr inż. arch. Marianna Malinowska	upr. do plan. przestrz. 847/89	07.2011	
	mgr inż. Grzegorz Malinowski	-	07.2011	
	mgr inż. Alicja Sęk	upr. w zakresie ochrony środ. 1072, 1073,1074	07.2011	

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ A

Uwarunkowania i diagnoza stanu zagospodarowania przestrzennego Gminy

I.	Cel opracowania Studium	str.5
II.	Charakterystyka gminy	str.5
1.	Położenie gminy	str.5
2.	Podstawowe dane charakteryzujące gminę	str.6
3.	Funkcje gminy	str.6
III.	Uwarunkowania rozwoju gminy	str.6
1.	Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie terenu oraz stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	str.6
2.	Stan środowiska	str.7
2.1.	Położenie geograficzne i rzeźba terenu	str.7
2.2.	Budowa geologiczna	str.8
2.3.	Zasoby wodne	str.8
2.4.	Lasy	str.9
2.5.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna	str.10
2.6.	Klimat	str.12
2.7.	Stan sanitarny środowiska	str.13
2.7.1.	Degradacja powierzchni ziemi	str.13
2.7.2.	Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych	str.13
2.7.3.	Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	str.14
3.	Dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury współczesnej	str.14
4.	Warunki życia mieszkańców	str.19
4.1.	Procesy demograficzne	str.19
4.2.	Sfera społeczna	str.21
	Oświata i wychowanie	str.21
	Zdrowie i opieka społeczna	str.22
	Turystyka, sport i rekreacja	str.22
	Warunki mieszkaniowe	str.22
	Kultura	str.23
4.3.	Sfera gospodarcza	str.23
	Rolnictwo	str.23
	Pozarolnicza działalność gospodarcza	str.25
	Turystyka	str.26
5.	Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia	str.26
6.	Potrzeby możliwości rozwoju gminy	str.26
	- Możliwości rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań	str.26
	- Potrzeby rozwoju gminy wynikające ze zgłoszonych wniosków	str.28
7.	Stan prawny gruntów	str.29
8.	Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych	str.30
9.	Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych	str.30
10.	Udokumentowane złoża kopalin	str.30
11.	Tereny górnicze na podstawie przepisów odrębnych	str.30
12.	Systemy komunikacji i infrastruktury	str.30
12.1.	Komunikacja	str.30
12.2.	Zaopatrzenie w wodę	str.32
12.3.	Odprowadzenie ścieków	str.32
12.4.	Gospodarka odpadami	str.32

12.5.	Zaopatrzenie w gaz	str.32
12.6.	Telekomunikacja	str.32
12.7.	Elektryfikacja	str.32
12.8.	Zaopatrzenie w ciepło	str.33
13.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz inne	str.33
13.1.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa	str.33
13.2.	Zielone Płuca Polski	str.33
13.3.	Krajowy program zwiększania lesistości do 2020r.	str.33

CZĘŚĆ B

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

1.	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów	str.34
1.1.	Zmiany w studium dotyczące zagospodarowania przestrzennego	str.34
2.	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów w tym tereny wyłączone z zabudowy	str.35
2.1.	Określenie kierunków zagospodarowania terenów	str.36
3.	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego	str.36
3.1.	Ochrona przyrody	str.36
3.1.1.	Obszary objęte ochroną przyrody	str.36
3.1.2.	Obszary wskazane do objęcia ochroną przyrody	str.36
3.1.3.	Korytarze ekologiczne	str.36
3.1.4.	Ochrona zasobów geologicznych	str.37
3.1.5.	Ochrona wód powierzchniowych	str.37
3.1.6.	Ochrona gleb	str.38
3.1.7.	Ochrona lasów i zadrzewień	str.38
3.1.8.	Ochrona powierzchni ziemi	str.39
3.1.9.	Ochrona powietrza atmosferycznego	str.39
3.1.10.	Ochrona przed hałasem i wibracjami	str.40
3.1.11.	Ochrona przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	str.40
3.1.12.	Obszary proponowane do objęcia ochroną prawną rangi lokalnej	str.40
4.	Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków dóbr kultury materialnej	str.41
5.	Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	str.42
5.1.	Komunikacja	str.42
5.2.	Zaopatrzenie w wodę	str.43
5.3.	Odprowadzenie ścieków	str.43
5.4.	Gospodarka odpadami	str.43
5.5.	Zaopatrzenie w gaz ziemny i energię ciepłą	str.44
5.6.	Zaopatrzenie w energię elektryczną	str.44
5.7.	Telekomunikacja	str.45
6.	Obszary, na których będą rozmieszczane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	str.45
7.	Obszary, na których będą rozmieszczane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu przestrzennego województwa i ustaleniami programów zadań rządowych	str.45
8.	Obszary, dla których jest obowiązkowe sporządzenie planów na podstawie przepisów szczególnych	str.46
9.	Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	str.46

10.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	str.46
10.1.	Obszary ochrony gruntów rolnych	str.46
10.2.	Obszary ochrony gruntów leśnych	str.46
11.	Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi	str.47
12.	Obiekty lub obszary, dla których w złożu kopaliny wyznacza się filar ochronny	str.47
13.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenie działalności gospodarczej	str.47
14.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji	str.47
15.	Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	str.47

CZĘŚĆ C

Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy

1.	Funkcje gminy, przeznaczenie terenów, kierunki zmian	str.48
2.	Uwarunkowania środowiska przyrodniczego	str.48
3.	Stan czystości środowiska przyrodniczego	str.48
4.	Uwarunkowania związane z istniejącym zainwestowaniem	str.48
5.	Uwarunkowania zewnętrzne gminy	str.48

CZĘŚĆ A

UWARUNKOWANIA I DIAGNOZA STANU PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY

I. Cel opracowania zmiany studium.

Studium jest opracowaniem potrzebnym do określenia polityki przestrzennej gminy, w tym sprecyzowanych zasad zagospodarowania przestrzennego wynikających z istniejących uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, ekonomicznych, i funkcjonalnych.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, jednakże jego ustalenia zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są wiążące dla organu gminy przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bowiem przewidywane rozwiązania w miejscowym planie, powinny być zgodne z ustaleniami Studium. Studium jest również pomocne przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

Po raz pierwszy Studium zostało przyjęte przez Radę Gminy Andrzejewo w grudniu 2004r.

Zmianę Studium wywołała konieczność wprowadzenia korekty związanej z wystąpieniem nowych potrzeb w zakresie rozszerzenia terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne. W tej zmianie Studium, która jest pierwszą zmianą tego dokumentu wykorzystano najważniejsze zasady rozwoju przestrzennego zdefiniowane w pierwotnym dokumencie.

Istotą obecnej zmiany jest wprowadzenie niewielkich korekt i uzupełnień do polityki przestrzennej gminy wynikających głównie z nowych dokumentów, zmian związanych z rozwiązaniami technicznymi infrastruktury gminy, pojawieniem się nowych potrzeb, dla zaspokojenia których należało dokonać analizy terenów dotychczas przewidzianych pod zainwestowanie.

Wprowadza się zmiany Studium dotyczące:

- A.** Terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej i rekreacyjnej
- B.** Terenów działalności produkcyjnej
- C.** Wprowadzenia terenów imprez masowych i sportu w Andrzejewie
- D.** Powiększenie terenu cmentarza rzymsko-katolickiego w Andrzejewie
- E.** Terenów parkingów w Andrzejewie
- F.** Terenu oczyszczalni ścieków w Andrzejewie
- G.** Zbiorników wodnych –stawów w Andrzejewie
- H.** Umożliwienie lokalizacji odnawialnych źródeł energii głównie siłowni wiatrowych
- J.** Zalesień
- K.** Korekty przebiegu granicy wsi Zaręby Warchoły
- L.** Zmiany numeracji dróg powiatowych

Wprowadzone zmiany w tekście studium zostały oznaczone tłustym drukiem, pochyłą czcionką.

II. Charakterystyka gminy

1. Położenie gminy

Gmina Andrzejewo leży w północno-wschodniej części woj. mazowieckiego w powiecie ostrowskim w odległości ok. 100 km od Warszawy, 22 km od Ostrowi Mazowieckiej siedziby powiatu oraz 25 km od Zambrowa. Sąsiaduje od północy z gminami Szumowo

(pow. Zambrów.) i gm. Zambrów, od wschodu z gm. Czyżew pow. Wysokie Maz. od południa z gm. Szulborze i Zaręby Kościelne (pow. Ostrów Maz.), od zachodu granicę stanowi gm. Ostrów Mazowiecka .

Siedzibą władz samorządowych jest wieś Andrzejewo położona w środkowo-wschodniej części gminy. Administracyjnie gmina podzielona jest na 32 sołectwa.

2. Podstawowe dane charakteryzujące gminę (wg danych statystycznych Urzędu Gminy - stan na 30.X.2009r.)

Liczba ludności -4564 osób (4604*)

    w tym : kobiet -2251 osób (2270*)

          mężczyzn -2303osób (2334*)

Gęstość zaludnienia - 38 osób/km²

Ogółem powierzchnia gminy -11.864

    w tym:

    - użytki rolne – 10859,22ha

    w tym:

    - grunty orne – 9045 ha

    - sady – 89,0 ha

    - łąki – 245,0 ha

    - pastwiska - 1480 ha

    - lasy i zadrzewienia – 322,0 ha

    - pozostałe grunty – 683,0 ha

Lesistość gminy - 2,7%.

Ilość mieszkań – 1256

Ilość mieszkań na 1000 mieszkańców – 258

Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania – 85,7 m²

Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca – 24,1m²*

Długość sieci kanalizacyjnej – 0 km

Długość sieci wodociągowej – 115,6km(107,7*)

Ilość przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych -916 (900*)

Ilość przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych – 0

-----
*)wg danych rocznika statystycznego 2002r.

3. Funkcje gminy.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo zatrudniające ponad 90% zawodowo czynnych. Drugą funkcją jest obsługa ludności gminy i rolnictwa. W gminie zatrudnionych jest (poza rolnictwem indywidualnym) 130 osób.

Dominacja pierwszej funkcji wynika z uwarunkowań glebowo – rolniczych, z istniejącej tradycji gospodarki rolnej, w której główny potencjał stanowią indywidualne gospodarstwa rolne oraz z uwarunkowań wynikających z położenia gminy na terenach o wysokim wskaźniku bonitacji gleb.

III. Uwarunkowania rozwoju gminy

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie terenu oraz stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony.

Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów gminy wg. danych Urzędu Gminy Andrzejewo przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	pow. w ha	udział %
Ogółem pow. gminy	11864,0	
użytki rolne	10859,22	91,5
użytki leśne oraz grunty zadrz.i zakrzaczone.	322,0	2,7
grunty zabudowane i zurbanizowane w tym:	550,0	4,6
tereny mieszkaniowe i komunikacyjne	289,0	2,4
zurbanizowane tereny niezab.	-	-
tereny rekreac.- wypoczynkowe	5,0	0,04
tereny komunikacyjne	261,0	2,0
tereny różne	-	-
Nie użytki	37,0	0,3
wody w tym:	80,64	0,6
śródlądowe płynące	15,34	0,12
śródlądowe stojące	2,28	0,019
Rowy	63,02	0,5

W przestrzeni gminy największą powierzchnię zajmują użytki rolne (91,5% powierzchni gminy) o wysokiej jakości, na których prowadzona jest intensywna produkcja rolnicza. Lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują zaledwie 2,7% powierzchni gminy. Jest to jeden z najniższych wskaźników w województwie. Tereny zabudowy mieszkaniowej i komunikacji stanowią tylko 2% powierzchni gminy. W strukturze osadniczej gminy występuje 30 wsi sołeckich o różnym zaludnieniu. Przeważają wsie o liczbie ludności do 100 mieszkańców (16 miejscowości), oraz od 100 do 200 mieszkańców(10 miejscowości). Do największych należy miejscowość gminna Andrzejewo licząca 939 mieszkańców.

Zabudowa gminy składa się z budynków z różnych okresów, z różnych materiałów o różnych standardach użytkowych i technicznych. Przeważająca część zabudowy pochodzi z okresu powojennego. Budynki mieszkalne są prawie w całości jednorodzinne, przeciętna ich wielkość wynosi ok. 105 m²pu. Zabudowa gminy w całości nie przedstawia szczególnych wartości kulturowych, zachowało się niewiele obiektów o charakterze zabytkowym. Dawna zabudowa, niezależnie od charakteru poszczególnych budynków, składa się na względnie uporządkowany, harmonijny krajobraz osadniczy. Dysharmonię wprowadzają obiekty realizowane od początku lat 60-tych typowe dla całego kraju tzw. „zabudowa pudełkowa” z płaskimi lub kopertowymi dachami. Agresywnie w krajobrazie wyglądają również realizowane wówczas obiekty.

2. Stan środowiska

2.1. Położenie geograficzne i rzeźba terenu

Obszar gminy Andrzejewo w podziale fizyczno- geograficznym położony jest w mezoregionie Wysoczyzny Wysokomazowieckiej wchodzącej w skład makroregionu Niziny Północnopodlaskiej. Obszar gminy stanowi wysoczyzna o płaskiej powierzchni wyniesiona 115 – 135 m.n.p.m. i opadająca ze średnimi spadkami 2% - 5%. W północno-wschodniej części gminy, w okolicach wsi Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki,

Ołdaki Polonia i Zaręby Warchoły występują ostańcowe wzgórza morenowe oraz pagórki kemowe osiągające wysokość 130-135 m n.p.m. Wraz z odpływem wód lodowcowych powstawały poziomy erozyjno-akumulacyjne położone na różnych wysokościach od 115 do 130 m n.p.m. Najlepiej zachowały się one w rejonie wsi Przeździecko Lenarty, Stara Ruskołęka, Kuleszki Nienały i Gołębie Leśniewo. Powierzchnia wysoczyzny porożcinana jest dolinkami fluwialnymi i denudacyjnymi. Występują one jako:

- dolinki rzeczne Broku, Broku Małego, Wągrody o płaskich dnach z tarasami nadzalewowymi i zalewowymi.
- płaskie i stosunkowo wąskie dolinki boczne ze stałym lub okresowym odpływem wód.
- rozległe o szerokości kilkuset metrów obniżenia wytopiskowe, okresowo podmokłe(okolice Ruskołęki)
- suche dolinki denudacyjne o łagodnych zboczach
- niewielkie owalne zagłębienia bezodpływowe z okresowymi podmokłościami
- współczesne formy antropogeniczne :wyrobiska poeksploatacyjne, nasypy, przekopy, rowy melioracyjne.

Rzeźba terenu gminy poza obszarami większych spadków, nie wpływa ograniczająco na rozwój funkcji osadniczej jak i rolnictwa.

2.2. Budowa geologiczna.

Teren gminy pod względem geologicznym znajduje się na obszarze prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej na której zalegają utwory paleozoiczne, mezozoiczne, trzeciorzędowe i czwartorzędowe.

Utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez:

- najstarsze utwory akumulacji lodowcowej reprezentowane przez gliny zwałowe przykryte piaskami i żwirami wodnolodowcowymi (występują w okolicach wsi Króle Małe, Stara Ruskołęka).
- młodsze utwory akumulacji wodnolodowcowej kemów(piaski średnie i grube, żwiry pospółki, z domieszką głazów i kamieni) budujące pagórki w północno-wschodniej części gminy.(Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki).
- piaski i żwiry akumulacji fluwioglacjalnej zalegające w obniżeniach i dolinkach
- piaski i żwiry tarasów akumulacyjnych w dolinach Małego Broku i Jasionki pochodzące ze zlodowacenia bałtyckiego. Utwory bagiennie, aluwialne i deluwialne reprezentowane są przez torfy namuły, pyły i piaski. Pochodzą z okresu holocenu. Utwory holocenijskie zalegają niewielkimi warstwami w dolinach rzek, dolinkach i zagłębieniach wytopiskowych.

Występujące grunty są przeważnie gruntami nośnymi nie stwarzającymi ograniczeń dla bezpośredniego posadowienia budynków za wyjątkiem utworów bagiennych, rzeczno-bagiennych i rzeczno-deluwialnych, wytworzone z mułków i iłków oraz piasków luźnych i zapylnych które nie nadają się do posadowienia zabudowy.

2.3. Zasoby wodne

Obszar gminy położony jest w zlewni rzeki Brok, prawego dopływu Bugu, który przepływa przez południową część gminy na odcinku około 10 km przez wsie: Żelazy Brokowo, Mianowo, Godlewo Gorzejewo, Gołębie Leśniewo. Rzeka typowo nizinna z dość szeroką dochodzącą do 400m doliną i silnie meandrującym korytem, średni jej przepływ wynosi 1,09m³/sek. Głównym ciekim wodnym gminy jest rzeka Mały Brok Płyńie ona przez wsie: Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki, Andrzejewo Kolonia, Andrzejewo, Olszewo Cechny, Kuleszki Nienały i Dabrowę. Dolina rzeczna posiada szerokość od 200 do 300m, na długości około 15 km .Średni przepływ rzeki przy ujściu

do Broku – 1,77m³/sek. Północno-wschodnia część gminy odwadniana jest przez małą rzekę Łętówkę, a zachodnia przez Węgrodę i Jasionkę. Pozostałe ciek wodne często mające charakter rowów melioracyjnych posiadają niewielkie przepływy i niewielkie zasoby wód. Gmina nie posiada większych zbiorników wodnych. Kilka małych stawów wodnych występuje w okolicy wsi Andrzejewo, Ołdaki Polonia, Zaręby Warchoły, Zaręby Choromany, Pieńki Sobótki, Pieńki Żaki, Stara Ruskołęka, Mianowo, Króle Duże, Pęchratka Mała.

Na obszarze gminy wody podziemne występują w dwóch zasadniczych poziomach.

- **holoceński poziom wodonośny** obejmuje doliny rzeczne i obniżenia. Poziom wody uzależniony jest od poziomu wód w rzekach i opadów atmosferycznych i zazwyczaj utrzymuje się na głębokości 1.0-2.0m p.p.t. Tego typu grunty stanowią ograniczenia dla budownictwa, a łatwo przepuszczalne warstwy nie stanowiące barier dla zanieczyszczeń bakteriologicznych, powodują, że te wody nie nadają się dla zaopatrzenia ludności.

- **plejstoceniński poziom wodonośny** – obejmuje wody gruntowe w trudnoprzepuszczalnych warstwach gruntowych t.j. glinach zwałowych, w piaskach podścielonych gliną.

W granicach występowania glin piaszczystych i pyłowych gdzie ciągłość wód gruntowych może być zakłócona z uwagi na słabą przepuszczalność osadów, okresowo mogą pojawiać się wierzchówki.

Nierównomierny rozkład opadów powoduje okresowe braki lub nadmiar wody dla rolnictwa. Istnieje więc potrzeba gromadzenia jej nadmiaru celem wykorzystania w okresach niedoboru. Magazynowanie wód powierzchniowych w sposób zdecydowany poprawi walory przyrodnicze gminy oraz przyczyni się do uniezależnienia produkcji rolniczej od sezonowych wahań poziomów wody oraz od obserwowanego w wieloletnim obniżania się poziomu lustra wody gruntowej.

Pod względem warunków wodnych teren gminy charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami dla budownictwa – jednak należy podkreślić, że większa część terenów osadniczych charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami hydrogeologicznymi dla budownictwa.

2.4. Lasy

Pod względem zasobów leśnych gmina należy do obszarów bardzo słabo zalesionych, lasy stanowią zaledwie 2,6% ogólnej powierzchni. Lasy prywatne stanowią 298 ha, a lasy państwowe będące we władaniu Nadleśnictwa Łomża (uroczyska Jachy I, Jachy II, Jachy III) –14 ha. Tereny leśne rozmieszczone są nierównomiernie, najwięcej jest ich w północno-wschodniej części gminy w obrębie wsi Przeździecko Jachy i Przeździecko Grzymki. Lasy te porastają siedliska boru świeżego. Dominującym gatunkiem jest sosna z domieszką brzozy i dębu w różnym wieku od 5 do ponad 110 lat. Las świeży i las mieszany zaliczany do siedlisk żyznych i odpornych występuje na mniejszej powierzchni.

W drzewostanie wyróżnia się brzozę z domieszką grabu, modrzewia i osiki, w lasach świeżych w drzewostanie przeważa dąb z domieszką brzozy, topoli i sosny.

W dolinach rzek oraz w obniżeniach terenu spotyka się lasy na siedlisku olsowym, lasu wilgotnego i mieszanego wilgotnego, boru wilgotnego oraz lokalnie lasu łęgowego. W drzewostanie dominuje olcha, lokalnie jesion i brzoza w młodym wieku. Są to obszary o niekorzystnych warunkach klimatycznych, okresowo lub stale podmokłe, spełniające ważną rolę w utrzymaniu stosunków wodnych.

Gospodarcze znaczenie lasów jest niewielkie, rola gospodarcza lasów ogranicza się do planowych cięć i odnowień w ramach planu urządzania lasu, prac pielęgnacyjnych oraz bieżących potrzeb budowlanych i opałowymi miejscowej ludności.

Lasy występujące na terenie gminy posiadają małe znaczenie turystyczno-wypoczynkowe. Stosunkowo najlepsze warunki dla rekreacji posiadają lasy położone przy szlakach komunikacyjnych we wsi Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki i Zaręby Warchoły. Największe znaczenie posiada ekologiczna funkcja lasów-glebochronna, wodochronna, klimatyczna. Lasy występujące w dolinach rzecznych i obniżeniach pełnią funkcje stabilizującą stosunki wodne oraz procesy glebotwórcze.

Lasy stanowią istotny element wzbogacający otwarty krajobraz wiejski.

2.5. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo małym zróżnicowaniem warunków glebowych. Dominują **gleby bielice** i **pseudobielice**, przy mniejszym udziale **gleb brunatnych i czarnych ziem właściwych**, a w dolinach rzecznych i obniżeniach występują **czarne ziemie zdegradowane** oraz **mady, mursze, gleby torfowe i mułowo-torfowe**.

Najlepsze gleby stanowią bielice i pseudobielice należące do **2 kompleksu pszennego dobrego** oraz **4 kompleksu żytnio-ziemniaczanego bardzo dobrego**, zaklasyfikowane do IIIa - IIIb klasy bonitacyjnej. Skałą macierzystą są gliny średnie oraz gliny spiaszczone i pylaste. Gleby charakteryzują się dużą zasobnością w składniki pokarmowe, posiadają dobre warunki wodno-powietrzne, dobrą strukturę i są łatwe do uprawy. Nadają się do upraw najbardziej wymagających gatunków zbóż. Duże kompleksy tych gleb występują powszechnie na terenie całej gminy z największą koncentracją w części zachodniej.

Na obrzeżu dolin i zagłębień terenu występują czarne ziemie właściwe oraz pseudobielice o nieco gorszych warunkach wodno-powietrznych okresowo nadmiernie uwilgotnione. Gleby te należą do **8 kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego** w IVa - IVb klasie bonitacyjnej. Przydatne są do uprawy roślin pastewnych wilgotnolubnych. Po uregulowaniu stosunków wodnych stanowią użytki rolne o wysokiej przydatności rolniczej. Największe przestrzenie zajmują w obrębie wsi: Andrzejewo, Pieńki Wielkie, Pieńki Żaki, Pieńki Sobótki, Mianowo, Nowa Ruskołęka, Zaręby Choromany.

Niewielkie powierzchnie w formie płątów tworzą czarne ziemie oraz gleby pseudobielicowe wytworzone z piasków gliniastych pseudobielicowe, zaliczane do **5 kompleksu żytnio - ziemniaczanego dobrego** (IVa - IVb). Gleby posiadają mniejszą zasobność w składniki pokarmowe i są bardziej wrażliwe na susze, stąd należą do gleb średnio korzystnych dla rolnictwa. Można na nich uprawiać dodatkowo jęczmień i mniej wymagające gatunki pszenicy. Zwarte kompleksy tych gleb znajdują się w obrębie następujących wsi: Dąbrowa, Jasienica Parcele, Kowalówka, Króle Małe, Króle Duże, Przeździecko Jachy, Ołdaki Polonia.

Na obszarze gminy występuje mało gleb słabych, wśród których największy odsetek zajmują pseudobielice, czarne ziemie zdegradowane oraz gleby brunatne wylugowane wykształcone z piasków słabo gliniastych, klasyfikowane do **6 kompleksu żytnio - ziemniaczanego słabego** w V klasie bonitacyjnej. Gleby są ubogie w składniki pokarmowe i zbyt przepuszczalne. Największa ich koncentracja występuje we wsiach: Króle Duże, Jasienica Parcele, Stara Ruskołęka, Nowa Ruskołęka, Przeździecko Jachy. Część z tych gleb zaliczana do **9 kompleksu zbożowo-pastewnego słabego** w VI klasie bonitacyjnej, ze względu na położenie w sąsiedztwie dolin i obniż (Gołębie Leśniewo, Olszewo Cechny), jest nadmiernie uwilgotniona w okresie wiosennym. Regulacja stosunków wodnych jest tutaj bardzo trudna.

Najuboższe są gleby brunatne wylugowane wytworzone z piasków luźnych w **7 kompleksie zbożowo-lubinowym**. Gleby z uwagi na dużą przepuszczalność są suche i ubogie w składniki pokarmowe, a tym samym pozbawione praktycznych możliwości podniesienia ich wartości produkcyjnych. Gleby nadają się do zalesienia w pierwszej kolejności. Tworzą one enklawy w obrębie wsi: Przeździecko Jachy, Króle Duże, Pęchratka Mała, Stara Ruskołęka.

Użytki zielone ze względu na wąskie dna dolin rzecznych, dolinek i obniżeń terenowych zajmują małe powierzchnie w gminie. Wśród gleb wykorzystywanych pod trwałe użytki zielone wyróżnia się mady, czarne ziemie, gleby murszowe i torfowe wytworzone z piasków rzecznych, mułków, namułów organicznych i torfów. Przeważają użytki o średniej wartości zaklasyfikowane do **2 kompleksu przydatności**. Są to zmeliorowane grunty zaliczone do III - IV klasy bonitacyjnej.

Użytki zielone słabe w **3 kompleksie przydatności** (V klasa bonitacyjna) występują najczęściej na glebach murszowych lub torfowych i na ogół wymagają poprawy stosunków wodnych. Celowe jest jednak pozostawienie tych gleb w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym z uwagi na znaczenie trwałych użytków zielonych w systemie powiązań przyrodniczych w gminie.

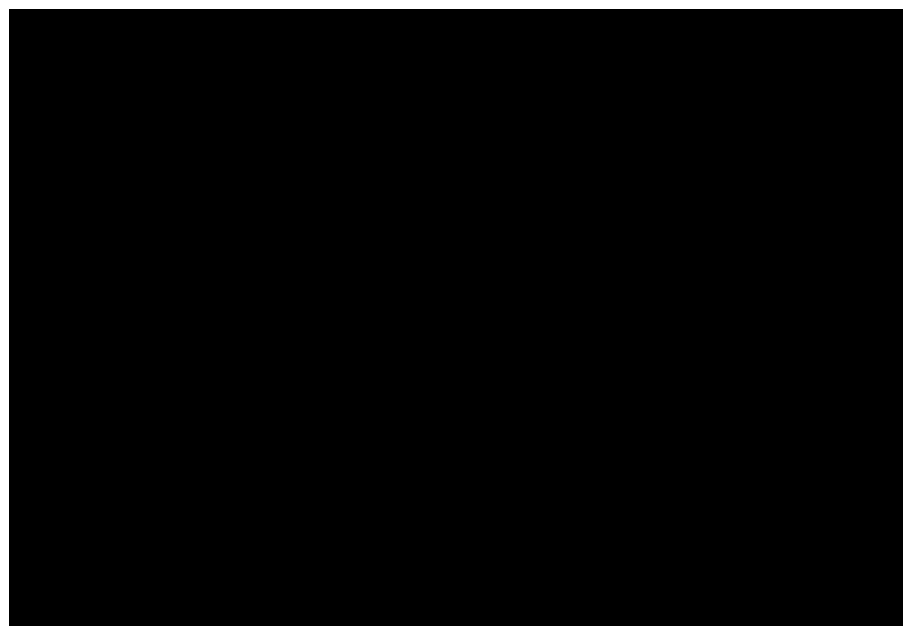
Pod względem warunków do produkcji rolnej największy areał pośród gruntów ornych zajmuje 2 kompleks pszeny dobry (60,9 %), 8 zbożowo – pastewny (13,0 %) oraz 6 żytni słaby (8,9 %), a w użytkach zielonych przeważa 2 kompleks przydatności (70,9 %).

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Andrzejewo wynosi 77,4 pkt. (Polska - 66,5 pkt.).

Wśród gruntów ornych największy udział posiada klasa IVa (47,2 %), a następnie IIIb (25,4 %), IVb (12,0 %) i V (11,3 %). W strukturze użytków zielonych dominuje klasa IV (54,4%) i klasa V (26,9 %), a klasa III stanowi 14,7 % ogólnego areału łąk i pastwisk.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych oraz użytkowanie użytków rolnych

Użytek	Klasa w ha						Razem	Udział %%
	II	III	IV	V	VI	VIz		
grunty orne	3	2397	5354	1022	198	71	9045	86
sady	2	12	54	21	-	-	89	0,81
łąki i pastwiska	41	249	917	398	120	0	1725	15
razem ha	46	2658	6325	1441	318	71	10859	100
udział %%	0,4	24,4	58,2	13,3	3,0	0,7	100	

Grunty orne gminy charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami do produkcji rolnej. Miejscami wymagają bardzo intensywnego nawadniania i nawożenia. Bardzo dużo jest w gminie gleb klasy III i IV. Stanowią razem około 94,6%. Gleby klasy IV na cięższym podłożu są zasobne w składniki pokarmowe i w sprzyjających warunkach dają wysokie plony pszenicy, buraków cukrowych i koniczyny.

Stanowią większą powierzchnię gruntów ornych. Najmniejszą powierzchnię stanowią gleby klasy V i VI. Dla celów nierolniczych należy w pierwszej kolejności wykorzystywać gleby o mało korzystnych i niekorzystnych warunkach do uprawy. Użytki zielone są przydatne dla rozwoju rolnictwa, i należy pozostawić je w dotychczasowym użytkowaniu jako tereny otwarte dla poprawy warunków wodnych i przewietrzania.

2.6. Klimat

W podziale klimatycznym Polski według Okołowicza gmina Andrzejewo zaliczana jest do dzielnicy mazurskiej charakteryzującej się średnią roczną **temperaturą powietrza** 6,5^o C, z najcieplejszym lipcem (17,3^o C) i najzimniejszym styczniem (-6,2^o C). W ciągu roku notuje się średnio 65 dni mroźnych z temperaturą poniżej 0° C oraz 26 dni gorących z temperaturą powyżej 25° C. Przeciętnie obserwuje się 127 dni z przymrozkiem, w okresie od połowy września do maja. Okres wegetacji trwa tutaj około 210 dni, rozpoczynając się w drugiej pentadzie kwietnia i kończąc się pod koniec października. Lato trwa średnio 85 dni, a zima 110 dni.

Wilgotność względna powietrza wykazuje przebieg podobny do przeciętnego w kraju i w skali rocznej wynosi 81 %. Najwyższe wartości występują w listopadzie (90 %), a najniższe w czerwcu - 73 %. Z przebiegiem wilgotności związana jest częstotliwość występowania mgieł - około 44 dni w roku z maksimum ich pojawiania się w październiku i listopadzie.

Średnioroczne zachmurzenie wynosi 6,5^o w 11 - stopniowej skali, tj. poniżej przeciętnej w kraju (6,4). Najwięcej chmur pojawia się w listopadzie - 8,1^o, a najmniej w czerwcu-sierpniu - 5,1^o. Łącznie w roku notuje się około 143 dni pochmurnych.

Obszar otrzymuje średnio 573 mm **opadu**, z czego 361 mm przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej opadów notuje się w sierpniu (82 mm), najmniej zaś w lutym (27 mm). Opady letnie są krótkotrwałe z dużym ich natężeniem i towarzyszą im często burze (średnio 15 razy w roku). Pokrywa śnieżna zalega przeciętnie przez 94 dni, od listopada z przerwami do kwietnia.

W rozkładzie **wiatrów** dominuje sektor zachodni (20,7 %), a następnie południowo-zachodni i południowy (po 14,5 %). Najrzadziej wieją wiatry z kierunku północno-wschodniego (5,6 %), wschodniego (8,7 %) i północno-zachodniego (9,5 %). Cisze atmosferyczne są notowane w 2,5 % w ciągu roku, najczęściej latem i jesienią, najrzadziej zimą. Średnie prędkości wiatrów wynoszą 3,2 m/s. Najsilniejsze wiatry występują zimą - średnio 4,2 m/s, a najłagodniejsze wiatry wieją w okresie letnim.

Ogólne warunki klimatyczne modyfikowane są przez lokalne czynniki fizjograficzne. Największy wpływ na zmiany klimatu lokalnego mają: rzeźba terenu, rodzaj gruntu, stosunki wodne oraz pokrycie roślinne. **Uwzględniając powyższe czynniki, najkorzystniejsze warunki klimatyczne dla zabudowy posiadają tereny położone na południowych stokach wysoczyzny o dobrym nasłonecznieniu, na gruntach suchych z głębiej zalegającą wodą gruntową, w sąsiedztwie kompleksów leśnych lub powierzchni zadrzewionych kształtujących warunki wietrzne i sanitarne. Najmniej korzystne warunki występują w dolinach rzecznych charakteryzujących**

się obniżonymi walorami bioklimatycznymi o dużej zawartości wilgoci i inwersjach temperatury.

2.7. Stan sanitarny środowiska

2.7.1 Degradacja powierzchni ziemi

Podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię ziemi była dotychczas niekoncesjonowana **eksploatacja kopalin**, w wyniku której znacznej dewastacji uległo kilkanaście hektarów użytków rolnych i leśnych. Pozyskiwanie surowców mineralnych odbywało się dorywczo bez rozpoznania geologicznego i w przeważającej części bez zezwolenia właściwych organów administracji. Prowadziło to do nieuzasadnionej dewastacji terenów i obniżenia walorów środowiska przyrodniczego.

Na terenie gminy zlokalizowano 18 większych wyrobisk poeksploatacyjnych, gdzie wydobywano pospółkę i piaski. Najliczniej zjawisko występuje w kompleksie leśnym położonym w obrębie leśnym w pobliżu wsi Przeździecko Grzymki, gdzie stwierdzono aż 19 odkrywek. Największe wyrobiska występują natomiast we wsi Przeździecko Jachy zajmując powierzchnię około 4 ha i głębokości 6 - 8 m oraz 1 ha i głębokość 3-5 m.

Inne mniejsze wyrobiska odnotowano we wsiach: Przeździecko Jachy (6), Zaręby Bołedy (4), Załuski Lipniewo (3), Dąbrowa (2), Stara Ruskołęka (2), Olszewo Cechny (1), Ruskołęka Parcele (2), Przeździecko Dworaki (1), Nowa Ruskołęka (1) i Andrzejewo (1).

Dość powszechnym zjawiskiem są **dzikie wysypiska śmieci** występujące w lasach, przydrożnych rowach, dołach poeksploatacyjnych i innych zagłębieniach terenu, w których składowane są odpady pochodzące z gospodarstw domowych. Jest to zjawisko negatywne, niekorzystnie wpływające na estetykę krajobrazu oraz na stan sanitarny środowiska. Uciążliwość ta przejawia się przede wszystkim poprzez zanieczyszczenie gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego, niszczenie walorów estetycznych i krajobrazowych.

Procesom **erozji wodnej i wietrznej** podlega pokrywa glebowa. Na obszarze gminy przeważa erozja wodna bardzo słaba, co związane jest z małymi spadkami terenów i rodzajem występujących gleb. Tylko na niewielkiej powierzchni w strefach zboczowych dolin i dolinek oraz na dowiejrznych stokach pagórków i wzniesień w północno-wschodniej części gminy obserwuje się erozję słabą.

Skutki erozji wietrznej notuje się na terenach występowania gleb mniej zwięzłych (piaski) i bezleśnych.

2.7.2 Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych

Stan sanitarny wód powierzchniowych jest na ogół zły a źródła zanieczyszczeń są różnego pochodzenia.

Rzeka **Brok** mająca w gminie Andrzejewo „tranzytowy” charakter, według kryteriów fizyko-chemicznych i biologicznych posiada w punktach pomiarowych w Michałkach (gm. Wysokie Maz.) i Ołdakach (gm. Czyżew) **wody pozaklasowe**. Na stan wód w rzece rzutuje mały przepływ, uregulowane koryto oraz mała zasobność wodna zlewni. Brok jest odbiornikiem ścieków pochodzących z terenu gminy Andrzejewo, a także z Wysokiego Mazowieckiego i Czyżewa. Do głównych źródeł zanieczyszczeń rzeki należą między innymi: zakład mleczarski "Mlekovita", zakład mięsny "Farmfood", gospodarka komunalna i ścieki socjalno-bytowe wsi położonych wzdłuż cieków wodnych oraz w mniejszym stopniu gospodarka rolna (spływy powierzchniowe nawozów i środków ochrony roślin).

Analizy badań potwierdziły bardzo silny wpływ na czystość wód rzeki zanieczyszczeń organicznych, biogennych i sanitarnych. Stwierdzono ponadnormatywne stężenia związków fosforu i azotu, BZT5, wysokie przewodnictwo właściwe oraz niedobory tlenu. Najgorsze parametry jakości wód zaobserwowano tuż poniżej Wysokiego Mazowieckiego. W punktach pomiarowych wody charakteryzowały się

mniejszą ilością zanieczyszczeń organicznych, lecz w dalszym ciągu dużymi stężeniami związków biogenych i zanieczyszczeń sanitarnych, co świadczy o procesach samooczyszczania się rzeki na terenie gminy Andrzejewo.

Na pozostałych ciekach wodnych nie prowadzi się badań kontrolno-pomiarowych.

W ostatnich latach wzrosło zagrożenie dla wód w małych ciekach, gruntu oraz wód gruntowych ze względu na systematyczne wodociągowanie terenów wiejskich, przy jednoczesnym braku kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków na terenie całej gminy Andrzejewo. Nieczystości powstające w gospodarstwach rolnych i domowych kierowane są w stanie nieoczyszczonym do często nieszczelnych szamb lub bezpośrednio do wód i gruntu. Na podstawie analiz fizyczno-chemicznych stwierdzono zanieczyszczenie wód gruntowych w studniach gospodarczych, charakteryzujące się zwiększoną ilością chlorków, azotanów oraz związków żelaza.

2.7.3 Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Gmina Andrzejewo posiada charakter typowo rolniczy odznaczający się małą ilością źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Większość z nich posiada lokalny wymiar i skoncentrowana jest w ośrodku gminnym.

Podstawowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są procesy spalania paliw stałych (węgla, koksu, drewna i torfu) w indywidualnych paleniskach w budownictwie zagrodowym, jednorodzinnym oraz gospodarczym, gdzie lokalnie mogą powstawać nieco większe stężenia dwutlenku siarki i pyłu oraz tlenku węgla (emisja niska). Stężenia zanieczyszczeń powietrza cechuje duża zmienność w ciągu roku mająca charakter sezonowy (w okresie jesienno-zimowym występuje wzrost stężeń dwutlenku siarki o około 80 %).

Niewielkie znaczenie w bilansie emisji stanowią obiekty użyteczności publicznej, w części opalane olejem opałowym. Na terenie gminy nie występują większe zakłady produkcyjne i usługowe o istotnym zagrożeniu dla powietrza atmosferycznego (piekarnia, wytwórnia wód gazowanych i makaronu, baza składowa GS, baza SKR).

Zanieczyszczenia powstające przy spalaniu benzyn, olejów i gazu płynnego w silnikach samochodowych ze względu na małe natężenie ruchu pojazdów na drogach gminy są również mało znaczące.

Inne procesy stanowiące źródła powierzchniowej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powstające przy składowaniu i przeładunku surowców sypkich i paliw płynnych, z uwagi na niewielką liczbę i mały zasięg oddziaływania mają znaczenie minimalne.

W ostatnich latach utrwaliła się stała tendencja do obniżania emisji oraz zwiększania redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Na stan ten wpływ mają:

- ograniczenie ilości spalanych paliw w wyniku działań oszczędnościowych,
- poprawa jakości spalanych paliw (niższa zawartość siarki i popiołu),
- restrukturyzacja lokalnych systemów grzewczych polegająca na eliminacji tradycyjnych kotłowni węglowych na rzecz instalacji olejowych i gazowych.

3. Dziedzictwo kulturowe oraz dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Andrzejewo występują następujące zabytki:

3.1. Wieś Andrzejewo

3.1.1..Zespół Kościoła p.w Najświętszej Marii Panny

- a) kościół parafialny murowany w latach 1526 -1605, dobudowana kaplica w 1612r. restaurowany w 2 poł. XVII w oraz w latach: 1793r, 1848r, 1906-1909, 1966-1968 - numer **A-636** w rejestrze zabytków , nr 86 w gminnej ewidencji zabytków

Kościół trójnawowy, korpus nawowy czteroprzęsłowy, prezbiterium trójnawowe, wyodrębnione zamknięte prostą ścianą. Obiekt murowany z cegły ceramicznej, mur w wątku wendyjskim, w dolnych partiach ścian dekoracje zendrówką. Ościeża okien, kaplica i kruchta tynkowane. W narożach stropy drewniane kasetonowe. W prezbiterium sklepienie ceglane sieciowo-gwieździste.

Kościół jest w dobrym stanie technicznym, zagrożenia które mogą mieć wpływ na pogorszenie się stanu technicznego, to występujące zawilgocenia dolnych partii ścian zewnętrznych.

- b) ogrodzenie murowane –koniec XIXw.- nr **A-636** w rej. zabytków ; nr 87r w gminnej ew. zabytków

Ogrodzenie wzniesione najprawdopodobniej w końcu XIXw. Brama w stylu neogotyckim, mur ogrodzenia, który tworzą kamień i cegła, otacza kościół wraz z dawnym cmentarzem przykościelnym, wyznaczając teren o kształcie nieregularnego wieloboku.

- c) założenie plebańsko ogrodowe nr **A-636**; w rejestrze zabytków ; nr 90 w gminnej ew. zabytków

Na założenie plebańsko-ogrodowe składa się dawny budynek plebanii, murowany, kryty blachą, wybudowany pod koniec XIXw. wraz z otaczającym ogródem-parkiem. Zarówno budynek plebanii jak i ogród są bardzo zaniedbane. Wymagają remontu i pielęgnacji.

- 3.1.2.a) Cmentarz rzymsko-katolicki – nr **A-637** w rejestrze. zabytków ; nr- 85 w gminnej ew. zabytków

Pochodzi z 1852r. Zlokalizowany około 80m od kościoła, posiada powierzchnię 3,84ha.

Rozplanowany regularnie, ma kształt zbliżony do kwadratu. Najstarszy istniejący nagrobek pochodzi z 1884r.

- b) kaplica cmentarna w Andrzejewie mur. 1884r.- nr **A-637** w rej. zabytków, nr 88 w gminnej ew. zabytków. Kaplica została wybudowana z fundacji Ludwika ze Starzeńskich i Karola Przeździeckich oraz miejscowego proboszcza Wincentego Godlewskiego. Wielokrotnie odnawiana, obecnie jej stan techniczny jest dobry.

- d) ogrodzenie cmentarza grzebalnego z bramą mur. 4 ćw. XIXw.- nr **A-637** w rejestrze zabytków , nr 89 w gminnej ew. zabytków.

- 3.1.3. Cmentarz żydowski w Andrzejewie – nr 84 w gminnej ewidencji zabytków.

Cmentarz nieczynny, zaniedbany, położony w polu w zadrzewionej enklawie, przy drodze Andrzejewo- Zaręby Warchoły , w odległości około 300m od drogi.

3.2 Wieś Dąbrowa

- a) Zespół dworsko-folwarczny nr **A-640** w rej. zabytków, nr- 92 w gminnej ew. zabytków

Zespół dworsko-folwarczny składa się z dwóch części : rezydencjonalnej z dworem i otaczającym go parkiem oraz z folwarcznej –obejmującej teren podwórza. Część folwarczna to niewielkie podwórze zlokalizowane na południowo-wschodnim krańcu założenia. Od północy i zachodu sąsiaduje z parkiem-ogrodem, od południa z łąkami nad Małym Brokiem, od wschodu z polami. Na podstawie relacji obecnego właściciela część folwarczną stanowiły budynki inwentarsko gospodarcze ustawione w podkowie wokół podwórza z otwarciem w kierunku północno-zachodnim. Z dawnych obiektów folwarcznych pozostała jedynie piwnica z lodownicą i ruiny dawnej stajni chlewni.

Stan zespołu dworsko-folwarcznego należy określić jako zaniedbany wymagający pilnie przeprowadzenia remontu.

- b) dwór drewn. ok. 1900 r. nr **A-640** w rej. zabytków , nr 93 w gminnej ew. zabytków Dwór położony jest w centralnej części założenia, około 100m od drogi powiatowej Ostrów Maz. Andrzejewo. prowadzi do niego przez park, alejka dojazdowa. Nieznany jest pierwszy właściciel dworu. Prawdopodobnie przed II wojną światową dwór wraz z majątkiem kupiła rodzina Pietrusińskich, która dotychczas jest właścicielem. Podczas wojny w budynku stacjonował sztab wojsk radzieckich.

Budynek posadowiony jest na cokole z kamieni łączonych zaprawą cementowo-wapienną. Ściany zewnętrzne szkieletowe szalowane deskami od wewnątrz otynkowane, dach dwuspadowy konstrukcji drewnianej , pokryty eternitem i blachą Parter budynku połączony komunikacyjnie z poddaszem za pomocą schodów drabiniastych drewnianych. Na poddaszu wydzielone pomieszczenia na pokoje. Obecna funkcja budynku – mieszkalna. Budynek jest zaniedbany, konieczna jest potrzeba przeprowadzenia gruntownego remontu.

- c) dom drewniany -Dąbrowa 23 - nr 94 w gminnej ew. zabytków
Dom budowany około r. 1915, obecnie niezamieszkały, bardzo zaniedbany, wymaga gruntownego remontu

3.3. Wieś Zareby Bołedy – park dworski z końca XIXw- nr **A-641** w rej. zabytków, nr 91 w gminnej ewidencji zabytków ,przedstawia .pozostałości zaniedbanego bardzo przereźanego i zaniedbanego drzewostanu, wymaga odrestaurowania i pielęgnacji.

3.4. Wieś Gołębie Leśniewo

- a) dom drewniany- Gołębie Leśniewo 16 - nr 95 w gminnej ew. zabytków
Budynek bud. około 1938r. zamieszkały, dach kryty blachą, posiada charakterystyczne okiennice, zaniedbany, wymaga przeprowadzenia gruntownego remontu.

- b) Krzyż żeliwny przydrożny - nr- 96 w gminnej ew. zabytków
Krzyż postawiony w1896r., zachowany w dobrym stanie, wymaga pielęgnacji

- c) Krzyż żeliwny przydrożny - nr -97w gminnej ew. zabytków
Krzyż postawiony w1887r., zachowany w dobrym stanie, wymaga pielęgnacji

3.5. Wieś Kowalówka

- a) dom drewniany- Kowalówka - nr 98w gminnej ew. zabytków
Budynek bud. około 1930r. niezamieszkały, dach kryty dachówką, zaniedbany, wymaga przeprowadzenia gruntownego remontu.

3.6. Wieś Króle Duże

- a) dom drewniany- Króle Duże 38 - nr 99w gminnej ew. zabytków
Budynek bud. na początku XXw., zamieszkały, dach kryty eternitem, ściany domu obite papą , wymaga przeprowadzenia remontu

3.7. Wieś Mianowo

- a) dom drewniany- Mianowo 6 - nr 101 w gminnej ew. zabytków
Budynek bud. w okresie międzywojennym, zamieszkały, dach kryty eternitem, ściany domu obite deskami, wymaga przeprowadzenia remontu

- b) Krzyż żeliwny przydrożny - nr- 100 w gminnej ew. zabytków
Krzyż postawiony w1900 r., zachowany w dobrym stanie .

3.8. Wieś Pęchratka Mała

- a) dom drewniany- Pęchratka Mała 6 - nr 102 w gminnej ew. zabytków
Budynek bud. około 1920r , niezamieszkały, dach kryty eternitem, ściany z bali , ruina.

3.9. Wieś Stara Ruskołęka

a) Krzyż żeliwny przydrożny - nr- 103 w gminnej ew. zabytków

Krzyż postawiony w XIXw, zachowany w dobrym stanie

3.10. Wieś Pieńki Żaki

a) Cmentarz wojenny - nr **A – 638** w rejestrze zabytków, nr 82- w gminnej ewidencji zabytków. Cmentarz z okresu I wojny światowej z 1915r. Położony wśród pól, 50m od drogi Pieńki Żaki – Załuski Lipniewo, po jej prawej stronie. Powierzchnia cmentarza ok. 0,2 ha. Cmentarz na planie prostokąta, pochowanych jest tu około 80 żołnierzy niemieckich.

b) Kapliczka murowana – nr 104 w gminnej ew. zabytków

Pobudowana w 1830r., zachowana w stanie dobrym.

3.11. Wieś Stara Ruskołęka

a) dom drewniany- Stara Ruskołęka 18 - nr 10 5 w gminnej ew. zabytków

Budynek bud. na pocz. XXw3. , niezamieszkały, dach kryty dachówką ściany drewniane obite papą , ruina.

3.12. Wieś Załuski Lipniewo

a) Cmentarz wojenny - nr **A – 639** w rejestrze zabytków, nr 83- w gminnej ewidencji zabytków. Cmentarz z okresu I wojny światowej z 1915r. Położony po lewej stronie drogi Załuski Lipniewo – Dmochy, powierzchnia cmentarza – około 0,2 ha

Cmentarz na planie prostokąta, pochowanych jest tu około 60 żołnierzy niemieckich. Na skraju cmentarza przy drodze stoi betonowy krzyż.

3.13. Wieś Andrzejewo

a) Krzyż przydrożny - nr- 106 w gminnej ew. zabytków

Krzyż postawiony w XXw w formie kapliczki murowanej, na zwieńczeniu której znajduje się mały krzyż metalowy - zachowany w dobrym stanie

b) Krzyż przydrożny - nr 107 w gminnej ew. zabytków

Krzyż postawiony w XXw metalowy na cokole betonowym - zachowany w dobrym stanie

3.14. Wykaz stanowisk archeologicznych według numeru w gminnej ewidencji zabytków

L.p.	Identyfikator GEZ	Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska aa obszarze AZP	Nr na obszarze AZP
1.	1.	Mianowo	1	6	45 - 78
2.	2.	Mianowo	2	12	45 - 78
3.	3	Pieńki Wielkie	1	1	44 - 78
4.	4.	Pieńki Sobótki	1	2	44 - 78
5.	5.	Pieńki Sobótki	2	3	44 - 78
6.	6.	Pieńki Wielkie	2	4	44 - 78
7.	7.	Pieńki Wielkie	3	5	44 - 78
8.	8.	Pieńki Żaki	1	6	44 - 78
9.	9.	Załuski Lipniewo	1	7	44 - 78
10.	10.	Załuski Lipniewo	2	8	44 - 78
11.	11.	Przeździecko Dworaki	1	9	44 - 78
12.	12.	Przeździecko Grzymki	1	10	44 - 78
13.	13	Przeździecko Dworaki	2	11	44 - 78
14.	14	Przeździecko Dworaki	3	12	44 - 78
15.	15	Zaręby Bołędy	1	13	44 - 78

16	16	Andrzejewo	2	3	44 – 77
17	17	Andrzejewo	3	4	44 – 77
18	18	Jabłonowo	1	5	44 - 77
19	19	Jabłonowo	2	6	44 - 77
20	20	Andrzejewo	4	7	44 - 77
21	21	Andrzejewo	5	8	44 - 77
22	22	Andrzejewo	6	9	44 - 77
23	23	Olszewo Cechny	1	10	44 - 77
24	24	Olszewo Cechny	2	11	44 - 77
25	25	Olszewo Cechny	3	12	44 - 77
26	26	Andrzejewo	7	13	44 - 77
27	27	Olszewo Cechny	4	14	44 - 77
28	28	Olszewo Cechny	5	15	44 - 77
29	29	Andrzejewo	8	16	44 - 77
30	30	Andrzejewo	9	17	44 - 77
31	31	Andrzejewo	10	18	44 - 77
32	32	Ruskołęka Nowa	1	19	44 - 77
33	33	Ruskołęka Nowa	2	20	44 - 77
34	34	Ruskołęka Nowa	3	21	44 - 77
35	35	Ruskołęka Nowa	4	22	44 - 77
36	36	Andrzejewo	11	23	44 - 77
37	37	Andrzejewo	1	24	44 - 77
38	38	Ruskołęka Parcele	1	25	44 - 77
39	39	Ruskołęka Parcele	2	26	44 - 77
40	40	Ruskołęka Parcele	3	27	44 - 77
41	41	Ruskołęka Parcele	4	28	44 - 77
42	42	Ruskołęka Parcele	5	29	44 - 77
43	43	Ruskołęka Stara	1	30	44 - 77
44	44	Ruskołęka Stara	2	31	44 - 77
45	45	Ruskołęka Stara	3	32	44 - 77
46	46	Ruskołęka Stara	4	33	44 - 77
47	47	Ruskołęka Parcele	6	34	44 - 77
48	48	Ruskołęka Parcele	7	35	44 - 77
49	49	Jasienica Parcele	1	7	44 - 76
50	50	Jasienica Parcele	2	8	44 – 76
51	51	Jasienica Parcele	3	9	44 – 76
52	52	Jasienica Parcele	4	10	44 – 76
53	53	Jasienica Parcele	5	11	44 – 76
54	54	Króle Duże	1	12	44 – 76
55	55	Króle Duże	2	13	44 - 76
56	56	Króle Duże	3	14	44 – 76
57	57	Jasienica Parcele	6	15	44 – 76
58	58	Jasienica Parcele	7	16	44 – 76
59	59	Jasienica Parcele	8	17	44 – 76
60	60	Pęchratka Mała	1	18	44 – 76
61	61	Łętownica Parcele	8	1	43 – 78
62	62	Łętownica Parcele	9	2	44 – 78
63	63	Łętownica Parcele	10	3	44 – 78

64	64	Przeździecko Jachy	2	4	44 – 78
65	65	Przeździecko Jachy	3	5	44 – 78
66	66	Przeździecko Grzymki	2	6	44 – 78
67	67	Przeździecko Jachy	4	7	44 – 78
68	68	Przeździecko Jachy	5	8	44 – 78
69	69	Przeździecko Jachy	6	9	44 – 78
70	70	Przeździecko Jachy	7	10	44 – 78
71	71	Ołdaki Polonia	1	11	44 – 78
72	72	Przeździecko Lenarty	1	12	44 – 78
73	73	Przeździecko Lenarty	2	13	44 - 78
74	74	Łętownica Parcele	1	2	43 - 77
75	75	Łętownica Parcele	2	3	43 - 77
76	76	Przeździecko Jachy	1	4	43 - 77
77	77	Łętownica Parcele	3	5	43 - 77
78	78	Łętownica Parcele	4	6	43 - 77
79	79	Łętownica Parcele	5	7	43 - 77
80	80	Łętownica Parcele	6	8	43 - 77
81	81	Łętownica Parcele	7	9	43 - 77

4. Warunki i jakość życia mieszkańców

4.1. Procesy demograficzne

W rozmieszczeniu liczby ludności na terenie gminy największą liczbę mieszkańców posiada **wieś Andrzejewo – 939 osób (997)***

Natomiast powyżej **300 mieszkańców** liczy **wieś Stara Ruskołęka i Króle Duże**

- w grupie miejscowości **powyżej 200 do 300 mieszkańców** jest **2** miejscowości: **Mianowo i Nowa Ruskołęka**
- **miejscowości o liczbie mieszkańców od 100 do 200** jest - **9**
- **miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 100** jest - **16**

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach na dzień 30.11.2009r. przedstawia się następująco:

l.p	Miejscowość		Ludność	
			2004r.	2009r
1.	Króle Duże	(-38)	438)*	376
2.	Pęchratka Mała	(+2)	182)*	184
3.	Króle Małe	(+1)	139)*	140
4.	Stara Ruskołęka	(-18)	363)*	345
5.	Jasienica Parcele	(-5)	103)*	98
6.	Kowalówka	(-10)	150)*	140
7.	Dąbrowa	(-15)	187)*	172
8.	Ruskołęka Parcele	(-5)	203)*	198
9.	Nowa Ruskołęka	(-4)	213)*	209
10.	Andrzejewo	(-58)	997)*	939
11.	Łętownica Parcele	(-19)	78)*	69
12.	Przeździecko Jachy	(-12)	136)*	124
13.	Przeździecko Lenarty	(-6)	66)*	60
14.	Przeździecko Grzymki	(-11)	126)*	115
15.	Przeździecko Dworaki	(-5)	44)*	39
16.	Ołdaki Polonia	(+5)	94)*	99
17.	Grodzick Ołdaki	(+2)	67)*	69
18.	Zaręby Warchoły	(-11)	193)*	181
19.	Zaręby Bołedy	(+2)	113)*	115
20.	Zaręby Choromany	(+5)	92)*	97
21.	Kuleszki	(-8)	55)*	47
22..	Gołębnie Leśniewo	(0)	56)*	56
23.	Olszewo Cechny	(-11)	63)*	52
24.	Godlewo Gorzejewo	(-10)	46)*	36
25.	Mianowo	(-34)	241)*	207
26.	Pieńki Sobotki	(-1)	82)*	81
27.	Załuski Lipniewo	(-1)	92)*	91
28.	Pieńki Żaki	(-8)	81)*	73
29.	Pieńki Wielkie	(-9)	107)*	98
30.	Żelazy Brokowo	(-11)	65)*	54
	razem		4867)*	4568

)*liczba ludności na dzień 30.11.2004r.

Liczba ludności wykazuje tendencję malejącą. Od 1983 r. do 2004r. ubytek ludności wyniósł 1287 osoby tj. ok. 28% ogółu mieszkańców. W ciągu 5 lat, od roku 2004 do 2009 ilość mieszkańców gminy zmniejszyła się o 299 osób, co stanowi około 7 %. Przyrost naturalny wynosił w 2001 r. 0,7, saldo migracji jest ujemne i wynosi -2. W okresie wielolecia liczba ludności gminy ulegała różnym zmianom, jednak od r.1983 wykazywała corocznie ubytek ludności. Plan przestrzennego zagospodarowania gminy opracowany w 1983 r. zakładał również spadek liczby mieszkańców gminy.

Struktura ludności gminy (wg danych Urzędu Gminy na dzień 30.10.2009r.)

Wyszczególnienie	2002		2009	
	Osób	%	osób	%
liczba ludności ogółem	4604)*	100,0	4568	100,0
w tym : kobiety	2270)*	49,3	2261	49,8
Mężczyźni	2334)*	50,7	2303	50,2
wiek przedprodukcyjny ogółem	1220)*	26,4	1071	33
Wiek produkcyjny ogółem	2419)*	52,5	2307	50
wiek poprodukcyjny ogółem	965)*	21,1	805	17

)* wg powszechnego spisu rolnego w 2002r

Gmina posiada korzystną strukturę zawodową ludności, wiek produkcyjny posiada połowa mieszkańców, ludność w wieku produkcyjnym stanowi 2307 osób, a tylko 17% to mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym.

Rynek pracy

Wg. danych Urzędu Gminy w gminie Andrzejewo w 2008r. było 139 bezrobotnych, z tego 69 mężczyzn i 70 kobiet. Bezrobotnych poszukujących pracy do 3 miesięcy było 10 osób, od 4 do 12 miesięcy - 59 osób powyżej 13 miesięcy było 69 osób.

Głównym źródłem utrzymania dla 2496 osób jest praca w gospodarstwie rolnym, z emerytur i rent utrzymuje się 1293 osoby. Z pracy najemnej utrzymuje się 669 osób a z pracy na własny rachunek utrzymuje się - 90 osób.

Zatrudnienie w gminie (poza rolnictwem indywidualnym) wynosi 206 osób. Poza gminę do pracy wyjeżdża 105 osób.

4.2.Sfera społeczna

Oświata i wychowanie

Wg. danych statystycznych, w roku szkolnym 2008/2009 w gminie funkcjonowały:

- 3 szkoły podstawowe w miejscowościach; Ołdaki Polonia, Ruskołęka Stara, Andrzejewo do których uczęszczało 416 dzieci, oraz 1 gimnazjum w miejscowości gminnej Andrzejewo. W r.2006 została zlikwidowana szkoła podstawowa w miejscowości Króle Duże ze względu na zbyt małą liczbę uczęszczających do niej dzieci.
- W klasach I-IV uczyło się 184 dzieci tj. o 50 dzieci mniej niż w r.2003. W szkołach podstawowych uczyło 37 nauczycieli w tym 37 z wykształceniem wyższym. W gimnazjum uczyło 18 nauczycieli z wykształceniem wyższy

Lokalizacja	Rok	Ilość uczniów ogółem	Ilość uczniów w kl.I-IV	Ilość nauczycieli ogółem	Ilość nauczycieli z wyższym wykształceniem
Ołdaki	2003	81	54	9	8
Polonia	2008	72	36	9	9
Ruskołęka	2003	100	58	9	8
Stara	2008	72	38	11	11
Andrzejewo	2003	207	122	21	18
	2008	179	110	17	17

Szkoły podstawowe mieszczą się w budynkach wybudowanych w latach 60-tych, rozbudowa szkoły w Andrzejewie miała miejsce w latach 90-tych, również w Starej Ruskołęce szkoła została wybudowana w latach 90-tych. Gimnazjum w Andrzejewie zostało wybudowane w latach 2000- 2001r.

W gminie nie ma liceum, ale bliska odległość do miast powiatowych t.j. Ostrów Mazowiecka, Zambrów , zapewnia dalsze kształcenie młodzieży.

Zdrowie i opieka społeczna

Na terenie gminy znajduje się Z-d Opieki Zdrowotnej prowadzący działalność z zakresu opieki zdrowotnej w Andrzejewie. Zatrudnionych jest: 1 lekarz internista, 1 stomatolog i 2 pielęgniarki.

Wskaźnik zatrudnienia lekarzy w gminie na 10 tys. osób wynosi 6,06 podczas gdy dla woj. mazowieckiego wynosi 27,9. Tak małe zatrudnienie w służbie zdrowia wpływa na ubogi zakres świadczonych usług leczniczych.

Na terenie gminy znajduje się 1 apteka.

Opieką społeczną zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Turystyka, sport i rekreacja

Gmina Andrzejewo nie posiada rozwiniętej bazy turystycznej .

Brak lasów, większych cieków wodnych ,możliwych do wykorzystania turystycznego oraz płaska rzeźba terenu nie są elementami sprzyjającymi rozwojowi turystyki.

Szansą rozwoju gminy jest **agroturystyka**. Podstawą jej rozwoju jest niezanieczyszczone środowisko, dążenie ludzi zamieszkujących aglomeracje miejskie do bezpośredniego kontaktu z przyrodą i krajobrazem wiejskim.

Boiska sportowe funkcjonują przy szkołach :Andrzejewo, Ołdaki Polonia, Stara Ruskołęka oraz przy gimnazjum w Andrzejewie.

Warunki mieszkaniowe

Na terenie gminy występuje indywidualne budownictwo zagrodowe i mieszkaniowe jednorodzinne.

Zasób mieszkaniowy w gminie wynosi 1176 mieszkań w budynkach, o łącznej powierzchni użytkowej 109 992 m². Średnia powierzchnia użytkowa na 1 mieszkanie wynosi 85,7 m². Na 1 mieszkanie przypadają 3,88 osoby, a na jedną osobę przypada 24,1 m² powierzchni użytkowej (średnia dla powiatu ostrowskiego odpowiednio – 18,8m²) .

Zabudowa gminy składa się z budynków powstałych w różnych okresach, z różnych materiałów o różnych standardach użytkowych i technicznych. Mieszkań wybudowanych przed 1918 r jest –14, z okresu przedwojennego pozostało 59 mieszkań z okresu od 1944r do 1970r – pochodzi 413 mieszkań, w latach 1970- 2008 wybudowanych zostało 592 mieszkania. Stara zabudowa niezależnie od charakteru składa się w całości na względnie uporządkowany krajobraz osadniczy. Nowsza zabudowa występująca na terenach wiejskich nie zawsze harmonizuje z otaczającym krajobrazem. Ostatnio daje się zauważyć większą ilość realizowanych budynków, których forma nie koliduje z otoczeniem.

Istniejąca zabudowa gminy w większości wsi stanowi zabudowę zwartą tzw. ulicówkę. Zabudowa zlokalizowana jest wzdłuż ciągów komunikacyjnych po obu lub jednej stronie.

Taki charakter zabudowy daje dobrą dostępność mieszkańcom do komunikacji oraz władzom gminy do uzbrojenia terenów w infrastrukturę sieciową.

Wyposażenie w instalacje techniczne mieszkań decyduje o ich standardzie. Ogółem do wodociągu podłączonych jest 916 budynków z czego do sieci wodociągowej publicznej – 830. Kanalizację lokalną z odprowadzeniem ścieków do szamb posiada 733 budynki. Gmina nie posiada sieci kanalizacyjnej. Ogrzewanie centralne lokalne posiada 530 budynków.

Kultura

W gminie funkcjonuje tylko jedna gminna biblioteka publiczna dysponująca 12939 woluminami .

Administracja publiczna, obsługa finansowa

Funkcje w zakresie administracji publicznej i obsługi finansowej skoncentrowane są w Andrzejewie. Najważniejsze z nich to:

- Urząd Gminy,
- Oddział Banku Spółdzielczego ,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Posterunek Policji,
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Urząd Pocztowy

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są obiekty strażnic we wsiach: Przeździecko Jachy, Mianowo, Zaręby Warchoły, Zaręby Bołedy, Pieńki Wielkie, Króle Duże, Gołębie Leśniewo, Kowalówka, Stara Ruskołęka, Andrzejewo, Pieńki Żaki.

4.3.Sfera gospodarcza

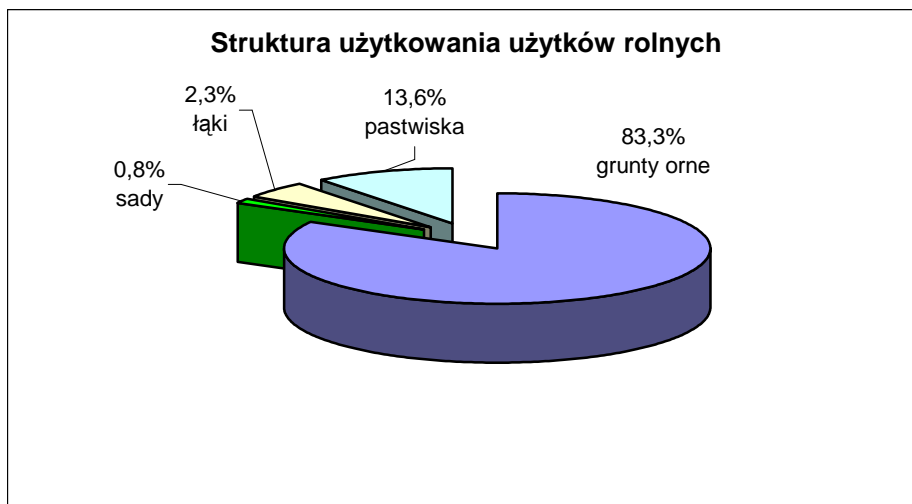
Rolnictwo

Na terenie gminy istnieje 908 gospodarstw rolnych . Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 11,58 ha użytków rolnych, średnia dla kraju wynosi 7,7 ha. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych przedstawia się następująco

lp	Wyszczególnienie	Gmina Andrzejewo	
		liczba gospodarstw	udział %%
1	ogółem liczba gospodarstw	908	100
2	właściciele zwierząt gospodarskich	873	96
3	działki rolne	35	3,8
4	ogółem indywidualne gospodarstwa rolne	908	100
	z tego w grupach obszarowych w ha:		
	Do 5ha	198	21,8
	5 - < 10	217	23,8
	10< 15	243	26,8
	15 ha i więcej	250	27,6

W strukturze obszarowej największy udział mają gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej (27,6%) trochę mniejszy jest udział gospodarstw o powierzchni 10-15ha, które stanowią 26,8%. Gospodarstwa o pow. 5 – 10 ha stanowią 23,8% a udział gospodarstw najmniejszych (do 5ha) wynosi 21,8%, w tym gospodarstw poniżej 1,ha jest około 5 %.

Struktura użytkowania użytków rolnych przedstawia się następująco:

W strukturze użytkowania gruntów rolnych największy jest udział gruntów ornych, niewielki łąk i pastwisk natomiast bardzo mała powierzchnia przeznaczona jest pod warzywa i sady. Odzwierciedleniem takiej struktury są kierunki produkcji roślinnej.

Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych wraz z mieszankami zbożowymi i kukurydzą

wyszczególnienie	ogółem	pszenica	żyto	jęczmień	owies	pszenżyto	mieszanki zbożowe i kukurydza
wg PSR 2002r ha	6065	900,29	278	464	103	549	3770,1
udział % %	100	11,3	3,5	5,8	1,2	6,9	47,5

W strukturze upraw dominuje uprawa zbóż podstawowych, wynosząca łącznie z uprawą kukurydzy na ziarno i mieszankami zbożowymi – 6065 ha, co daje ok. 76,5 % powierzchni zasiewów.

Dość znaczną powierzchnię zajmują mieszanki zbożowe wraz z powierzchnią zasiewu kukurydzy – 47,5% (powierzchni zasiewów zbóż.)

Uprawą zbóż zajmuje się 821 gospodarstw, trochę mniej zajmuje się uprawą ziemniaków – 663 gospodarstwa, buraki cukrowe uprawia 188 gospodarstw, a warzywa gruntowe – 215 gospodarstw.

Tak więc w produkcji głównych ziemiopłodów pierwsze miejsce zajmuje uprawa zbóż, z mieszankami zbożowymi i kukurydzą(76,5%) następnie rośliny pastewne z mieszankami zbożowo –strączkowymi 1047,99 ha (13,2%) trzecie miejsce w uprawach zajmują ziemniaki –429,26 ha (5,4 %), rośliny przemysłowe zajmują 358,89 ha (4,5%), pozostałe ziemiopłody 23,42 ha co stanowi 0,3 %.

Hodowla zwierząt gospodarskich

Wyszczególnienie	Zwierząt (szt)	Ilość gospodarstw hodująca zwierzęta
Bydło	9474	696
W tym krowy	5193	678
W tym krowy mleczne	5182	677
Trzoda chlewna	17781	627
W tym lochy	2116	556
Owce	2116	5
Kozy	20	13
Konie	12	85
Króliki	245	59
Pozostałe zwierzęta futerkowe	10	-
Pnie pszczele	84	9
Drób ogółem	13664	471

Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych (SD) na 100ha użytków rolnych wynosi 99 sztuk DJP

W gminie dominuje hodowla trzody chlewnej i bydła. Hodowla bydła - (obsada 87,24 szt./100 ha użytków rolnych, obsada trzody chlewnej – 163,74 szt./100 ha użytków rolnych.

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Na obszarze gminy Andrzejewo zarejestrowanych było w 2009r. - 117 jednostek gospodarczych. Jest to o 22 jednostki mniej w porównaniu z 2003r.

W przeważającym stopniu są to jednostki usługowe. Dominują usługi budowlane, usługi handlowe i usługi transportowe. W branży handlowej zarejestrowanych jest 13 jednostek usługowych w branży ogólnobudowlanej zarejestrowanych jest 15 jednostek, w branży usług transportowych–12. Branże pozostałych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie Gminy przedstawiają się następująco:

Murarstwo oraz murarstwo – tynkarstwo –29

Przechowywanie płodów rolnych – 4

Instalatorstwo elektryczne – 4 (w tym 1 punkt instalowania alarmów)

Auto- naprawa - 5

Handel obwoźny - 4

Usługi fryzjerskie - 3

Usługi weterynaryjne i inseminacyjne- 5

Handel zwierzętami gospodarczymi - 3

Usługi inne to :handel drewnem, handel autami, usługi poligraficzne, wytwórnia wód gazowanych , makaronu i sękaczy, sprzedaż pasz, wywóz nieczystości płynnych, zakład pogrzebowy , usługi ścinania drzew.

Podmioty gospodarcze należą do sektora prywatnego. Podstawowe rynki zaopatrzeniowe firm funkcjonują w Ostrowi Mazowieckiej i w Zambrowie (prywatne).

Na terenie gminy nie występują zakłady produkcyjne zatrudniające większą ilość pracowników. Najbardziej rozwinięta jest sieć sklepów detalicznych, w przeważającej większości są to sklepy spożywczo-przemysłowe.

Turystyka

Gmina Andrzejewo posiada ograniczone warunki dla rozwoju turystyki pobytowej. Brak dużych kompleksów leśnych, i atrakcyjnych zbiorników wodnych, nieprzydatność wód powierzchniowych do celów rekreacyjnych ograniczają rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej na terenie gminy. Najlepsze warunki dla rekreacji w formie krótkotrwałego pobytu posiadają kompleksy leśne położone przy szlakach komunikacyjnych we wsi Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki oraz Zaręby Warchoły.

Są możliwości wykorzystania istniejącego układu dróg powiatowych, gminnych w tym polnych i śródleśnych dla prowadzenia szlaków turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

5. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i mienia

Do terenów zalewowych zaliczane są użytkowane rolniczo łąki i pastwiska w dolinie Broku i Broku Małego. Coroczne wylewy wiosenne nie czynią większych szkód, gdyż obejmują swym zasięgiem tereny wykorzystywane jako ekstensywne użytki zielone oraz tereny leśne i zadrzewione. W sporadycznych przypadkach może podlegać zabudowa gospodarcza zlokalizowana zbyt blisko brzegów cieków wodnych.

6. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Możliwości rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań przyrodniczych – synteza uwarunkowań przyrodniczych

- Gmina Andrzejewo odznacza się występowaniem gleb o wysokich wartościach użytkowych pozwalających na intensyfikację i rozwój rolnictwa. Gleby najwyższych klas bonitacyjnych wymagają ochrony przed przeznaczaniem ich na cele nierolnicze.
- Gmina jest stosunkowo uboga w złoża surowców mineralnych, co jest związane z budową geologiczną obszaru. W rejonie wsi Przeździecko Jachy znajduje się jedyne w gminie złoża kruszywa naturalnego o zasobach zarejestrowanych oraz trzy obszary perspektywicznego występowania złóż: kruszywa naturalnego we wsi Przeździecko Jachy i Przeździecko Grzymki oraz piasków we wsi Załuski Lipniewo.
- Bardzo niski stopień zalesienia (2,7 % powierzchni gminy), duże rozdrobnienie i mała wartość gospodarcza lasów ograniczają rozwój gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego w gminie.
- Stosunkowo najlepsze warunki dla rekreacji w formie krótkotrwałego pobytu posiadają kompleksy leśne położone przy szlakach komunikacyjnych we wsi Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki i Zaręby Warchoły. Pozostałe lasy należy traktować jako glebo- i wodochronne oraz krajobrazowe, nie nadające się do wykorzystania turystycznego
- Grunty marginalne, nieużytki, enklawy śródleśne, tereny poeksploatacyjne i inne nieprzydatne dla rolnictwa wskazane są do zalesienia celem zwiększenia lesistości obszaru gminy i poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego.
- Dla poprawy warunków agroekologicznych na terenach rolnych i w strefach brzegowych cieków wodnych wskazane jest wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień.

- Brak dużych kompleksów leśnych i atrakcyjnych zbiorników wodnych, nieprzydatność wód powierzchniowych do celów rekreacyjnych ograniczają rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej w gminie.
- Rozwój przestrzenny osadnictwa na większości terenów ograniczony jest występowaniem gleb o wysokich wartościach użytkowych. W dolinach i obniżeniach występują ograniczenia hydrograficzne (zalewy wiosenne) oraz hydrogeologiczne (stałe podmokłości oraz zaleganie w podłożu nieskonsolidowanych i ściśliwych gruntów organicznych i mineralno - organicznych).
- Stan sanitarny wód powierzchniowych nie odpowiada normom czystości wód.
- Brak na terenie gminy większych zbiorników wodnych.
- W celu poprawy stosunków wodnych i zapobieganiu nadmiernym stratom wody w okresach suszy należy realizować program małej retencji poprzez budowę zbiorników wodnych i renowację zdekapitalizowanych urządzeń melioracyjnych oraz zwiększać retencyjność gleb w wyniku wyłączenia z gospodarczego wykorzystania terenów bagiennych, podmokłych i źródliskowych.
- Ujęcia wód podziemnych stanowiące źródło zaopatrzenia w wodę posiadają ustanowione decyzjami wodno-prawnymi strefy ochrony bezpośredniej. Ze względu na dostateczną izolację użytkowych warstw wodonośnych nie wymagają wyznaczenia stref ochrony pośredniej.
- Systematyczne wodociągowanie terenów wiejskich przy braku systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków zwiększają wielkości zrzutów nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i gruntu wpływając na pogorszenia stanu sanitarnego cieków wodnych i wód gruntowych w gminie.
- Na terenach zabudowy zagrodowej należy ograniczać infiltrację i spływy powierzchniowe zanieczyszczonych wód opadowych poprzez właściwe składowanie obornika, przechowywanie nawozów sztucznych, środków ochrony roślin oraz gnojowicy w szczelnych zbiornikach.
- Gmina posiada dobre warunki aerosanitarne wynikające z braku znaczących źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego (podwyższone stężenia gazów i pyłów pojawiają się okresowo w sezonie grzewczym w obrębie zabudowy wiejskiej).
- Obszary dolin rzecznych, dolinek i zagłębień terenu powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu, głównie jako użytki zielone i obszary leśne oraz utrzymane jako tereny otwarte umożliwiające funkcjonowanie systemu lokalnych powiązań przyrodniczych, regulacji stosunków wodnych i klimatycznych

Podsumowując możliwości rozwoju gminy wynikając z uwarunkowań środowiska przyrodniczego stwierdzić należy że:

Rzeźba gminy nie wpływa ograniczająco na rozwój funkcji osadniczej jak i rolnictwa.

Występujące grunty są przeważnie gruntami nośnymi nie stwarzającymi ograniczeń dla bezpośredniego posadowienia budynków za wyjątkiem utworów bagiennych, rzeczno-bagiennych i rzeczno-deluwialnych, które nie nadają się do posadowienia zabudowy.

Pod względem warunków wodnych teren gminy charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami dla budownictwa - najkorzystniejsze występują tam, gdzie utrzymuje się ciągły poziom wód gruntowych.

Potrzeby rozwoju gminy wynikające ze zgłoszonych wniosków

Zgodnie z wymogami Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym przed rozpoczęciem prac nad „Studium”, Wójt Gminy Andrzejewo zawiadomił instytucje i różne jednostki o przystąpieniu do opracowania „Studium”, w wyniku czego do Urzędu Gminy wpłynęły następujące postulaty i uwagi:

- **Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie** wniosła uwagi odnośnie określenia klasy drogi krajowej nr 63(G), zawiadomiła że Dyrekcja nie prowadzi prac projektowych związanych z tą drogą oraz, że dalsze opracowania planistyczne dla gminy powinny uwzględniać „Warunki techniczne ,jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie”- Rozporządzenie Ministra Transportu Gospodarki Morskiej z dnia 2.03.1999r.(Dz.U.nr 43,z dnia 14.05.1999r. poz.430).

- **Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków Delegatura w Ostrołęce** – wniosek dotyczy uwzględnienia zagadnień dotyczących problematyki ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych występujących na terenie gminy.

- **Zarząd Województwa Mazowieckiego** zgłosił uwagi dotyczące uwzględnienia ustalenia zawartego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego uchwalonego dnia 7 czerwca 2004r. odnośnie ochrony gleb o najwyższej przydatności dla rolnictwa.

- **Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie**

Wydział Środowiska i Rolnictwa Delegatura w Ostrołęce

- Uwzględnić w Studium przepisy zawarte w Ustawie o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004r. r. oraz w aktach prawnych powołujących formy ochrony przyrody
- Przepisy dotyczące ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów
- Art.71i73 Prawa ochrony środowiska
- Odniesienia do pomników przyrody
- Odniesienia do Europejskiej Konwencji Krajobrazowej z dnia 20.10.2010r. oraz Konwencji Berneńskiej z dnia 19.09.1979r.oraz Konwencji z Rio de Janeiro z dnia 5.06.1992r.
- Studium powinno określać uwarunkowania rozwoju wynikające z:
  - warunków gruntowo-wodnych
  - stanu gospodarki wodno-ściekowej .
  - potrzeby ochrony istniejącego układu hydrograficznego
  - możliwości hydraulicznych rzek i rowów melioracyjnych
  - występowania obszarów szczególnie chronionych
- Rozwój gminy powinien być skorelowany z jednoczesną budową bądź rozbudową układów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.
- **Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej** – nie wniosła uwag.
- **Łomżyńska Kuria Diecezjalna w Łomży** – zgłosiła wniosek o włączenie dz.nr 839 w Andrzejewie pod powiększenie cmentarza rzymsko-katolickiego oraz pod parking.
- **Wojewódzki Sztab Wojskowy w Warszawie** – brak pisma; przy przystąpieniu do opracowania pierwotnego Studium uchwalonego w 2004r,zgłosił uwagi odnośnie uwzględnienia obiektów, które wymagają konsultacji z Szefostwem Infrastruktury WŁOP:
  - rurociągi gazowe >DN-500,napowietrzne linie energetyczne >110 kV
  - odwierty górnicze w strefie ochronnej i dla H=50m n.p.t.
  - maszty i anteny TV i radiowe oraz stacje bazowe telefonii komórkowej
  - elektrownie wiatrowe w dowolnym miejscu, przebieg autostrad
  - wszelkie inne obiekty o wysokości pow.50 m npt.
- **Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie** poinformował, że na terenie gminy Andrzejewo, nie występują tereny górnicze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia

4 lutego 1994r.-Prawo geologiczne i górnictwo (Dz.U. z 2005r. Nr 228 poz. 1947 z późn. zmianami)

- **Starosta Ostrowski** – wniósł uwagi odnośnie zalesiania gruntów, urządzeń melioracji wodnych, gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej i ochrony powierzchni ziemi
- **Urzędy Gmin** sąsiadujących z gminą Andrzejewo, **Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie** Wydział Zarządzania Kryzysowego Oddział w Ostrołęce – nie zgłosiły uwag.
- **Wnioski zgłoszone przez mieszkańców gminy bądź przez zainteresowanych inwestorów**
Większość wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia działek na cele budowlane lub usługowo-budowlane.

7. Stan prawny gruntów

Użytkowanie gruntów w gminie wg form władania przedstawia się następująco

lp	Wyszczególnienie	pow. ogółem	użytki rolne	użytki leśne i grunty zadrz.i zakrz.	grunty zabud. i zurbaniz.	tereny różne	nieużytki	wody
		ha	ha	ha	ha	ha	ha	ha
1	Grunty S.P. z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytk. Wieczyste	157	37	14	88	-	-	18
2	Grunty S.P. przekazane w użytk. wieczyste	-	-	-	-	-	-	-
3	Grunty gmin i zw.między-gminnych	197	31	1	159	-	5	1
4	Grunty osób fizycznych, w tym:	11401	11063	304	2	-	30	2
	a) wchodzące w skład gospodarstw rolnych	53	50	3	-	-	-	-
	b) nie wchodzące w skład gosp. rolnych	2	2	-	-	-	-	-
5	Grunty spółdzielni	18	11	-	7	-	-	-
6	Grunty kościołów i zw. wyznaniowych	-	-	-	-	-	-	-
7	Grunty wspólnot gruntowych							

Na obszarze gminy dominuje własność osób fizycznych. Skarb Państwa zarządza 157 ha powierzchni gminy – z czego ponad połowę stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane a tylko ponad 20% - lasy i grunty leśne. W zarządzie Lasów Państwowych znajduje się zaledwie niecałe 5% wszystkich lasów na obszarze gminy, we władaniu osób fizycznych znajduje się 304 ha lasów. We władaniu osób fizycznych znajduje się 96 % powierzchni całej gminy, w tym prawie wszystkie (96,5%) to grunty rolne. Samorząd gminy dysponuje tylko .0,7% powierzchni gminy. Są to grunty pod obiektami samorządu (urząd gminy, szkoły) oraz drogami gminnymi.

8. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Nie występują na terenie gminy (w rozumieniu Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.10.1991r. Dz.U. nr 114 poz.492 z późn. zmianami)

9. Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych

Na obszarze gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

10. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy w rejonie wsi Przeździecko Jachy występuje złożo kruszywa naturalnego o udokumentowanych, zgodnie z kartą rejestracyjną, zasobach bilansowych 240,6 ton.

Ponadto wyznaczono obszary perspektywiczne występowania złóż kruszywa naturalnego w rejonie wsi Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki, oraz złożo piasku w okolicach wsi Załuski Lipniewo.

11. Tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy nie występują tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

12. Systemy komunikacji i infrastruktury

12.1. Komunikacja

Obszar gminy ma charakterystyczny promienisty układ komunikacyjny, monocentryczny, wykształcony współzależnie przez lokalne, naturalne warunki środowiska przyrodniczego w powiązaniu z kształtowaną zabudową osadniczą. Promienistość układu dróg wraz z prawie centralnie położoną miejscowością gminną Andrzejewo, stwarzają bardzo dogodne warunki do prawidłowego funkcjonowania gospodarki w gminie oraz układ ten zapewnia dostępność usług dla większości mieszkańców gminy.

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 63 Siedlce - Łomża. Centralnym szlakiem komunikacyjnym jest droga powiatowa relacji Ostrów Mazowiecka – Andrzejewo stanowiąca jednocześnie główną oś komunikacyjną gminy. Od ciągu tego wychodzą rozgałęzienia dróg powiatowych łączących miejscowości położone w północnej i południowej części gminy z ośrodkiem gminnym. Układ ten uzupełniony jest szeregiem dróg gminnych zapewniających wewnętrzną dostępność komunikacyjną ludności gminy. Drogi powiatowe i gminne w większości posiadają nawierzchnię bitumiczną .

Wykaz dróg: krajowa, powiatowe i ważniejsze drogi gminne na terenie gminy Andrzejewo

Droga krajowa nr 63

Lp.	Przebieg skąd - dokąd	Nr drogi	Szerokość jezdni m.	Nawierzchnia bitumiczna mb
1	Ostrów Maz. -Łomża	63	6.0m	6 000

Wykaz dróg powiatowych

lp	Przebieg skąd - dokąd	Nr drogi	szerokość jezdni m	Nawierzchnia		
				gruntowa mb	żwirowa mb	bitumiczna mb
1	Ołdaki-Skarzyn-Długobórz	2601W		-	-	1500
2	Przeździecko –Grzymki-Lenarty-Mrocзки	2602W		-	1300	2300
3	Srebrna-Przeździecko	2603W				1400
4	Chmielewo –Andrzejewo-Zaręby Warchoły	2655W				3100
5	Wyszomierz –Ruskołęka Stara	2604W		-	-	8200
6	Króle Małe-Srebrna	2605W		-	2710	2590
7	Andrzejewo –Paproć Duża	2606W			1105	2195
8	Jasienica-Kowalówka-Ruskołęka Stara	2607W			6400	
9	Kowalówka-Króle Duże	2652W			1100	4500
10	Króle Duże -Jasienica	2652W			1200	
11	Króle Duże - Kalinowo	2654W			1000	
12	Andrzejewo-Mianowo-Szulborze	2608W				6100
13	Andrzejewo-Pieńki Żaki	2609W			5100	2590
14	Andrzejewo-Czyżew	2610W				4200
15	Czyżew-Gostkowo	2611W			140	1560
16	Zaręby Kościelne- Mianowo	2613W			819	2681
17	Zaręby Warchoły – Góry Leśne	2619W			300	1000

Wykaz dróg gminnych

Kierunek drogi (skąd – dokąd)	Nr ew. drogi	Długość mb	nawierz. gruntowa	nawierz. żwirowa	nawierz. asfalt.
Andrzejewo Kolonia – Ruskołęka Parcele	2312001	3700	-	2040	1660
Ruskołęka Stara-Przeździecko Grzymki	2312002	7500	4325	1000	2175
Ruskołęka Stara-Króle Małe – Króle Duże	2312003	4500	-	3500	1000
Ruskołęka Nowa -Janowo	2312004	3500	-	-	3500
Ruskołęka Nowa-Ruskołęka Parcele	2312005	750	-	750	-
Ruskołęka Morgi-Ruskołęka Paeccele	2312006	1250	-	1250	-
Kuleszki Nianały-Gołębie Leśniewo	2312007	1150	-	1150	-
Kuleszki Nianały-Budziszewo	2312008	1500	-	652	848
Załuski Lipniewo-Pieńki Żaki	2312009	1750	670	700	380

Załuski Lipniewo –Dmochy Mrozy	2312010	2620	1500	-	1120
P.Grzymki-Z.Bołędy-Z.Choromany	2312011	5750		1050	4700
Przeździecko Lenarty – Ołdaki Polonia	2312012	1516	-	409,5	1106,5
Pieńki Wielkie – Gostkowo	2312013	650	650	-	-
Pieńki Żaki-Pieńki Wielkie	2312014	1834	-	-	1834
Andrzejewo-Gołębnie Leśniewo	2312015	3000	-	-	3000
JabłonowoKlaczę-Załuski- Przeźdz.Dworaki	2312016	2500	1400	1100	-
Łętownica Parcele- Nowy Borek	2312017	2500	-	-	2500
Przeździecko Jachy-Łętownica Parcele	2312018	1000	1000	-	-
Mianowo Parcele – Mianowo	2312019	1700	-	1040	660
Przeździecko Jachy-Drogoszewo	2312020	2000	855	440	705
Andrzejewo-Paproć Duża	2312021	3200	1200	2000	-
Andrzejewo-Andrzejewo Kolonia	2312022	2700	-	2700	-
Andrzejewo -Łętownica	2312023	2000	1000	1000	-
Ruskołęka Stara-Nowa-Kuleszki Nienały	2312024	3250	-	3250	-
Jasienica Parcele-Króle Duże	2312026	2300	1100	1200	-
Przeździecko Jachy-GrochyŁętownica	2312027	1750	1310	-	440
Razem		25231,5	25628	65870	15010

12.2. Zaopatrzenie w wodę

Gmina posiada 3 stacje wodociągowe w miejscowościach: Andrzejewo, Króle Małe, Zaręby Bołędy. Wybudowana jest sieć wodociągowa o długości 115,6 km, przyłączy wodociągowe posiada 916 budynków mieszkalnych, co stanowi 99% zasobów mieszkaniowych gminy. Prawie wszystkie miejscowości posiadają sieć wodociągową.

12.3. Odprowadzenie ścieków

Na terenie gminy brak jest oczyszczalni ścieków. Ścieki odprowadzane są do przydomowych szamb. Gmina podjęła starania w celu uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy. Została opracowana dokumentacja na budowę oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej w Andrzejewie. Na powyższe inwestycje zostały wydane pozwolenia na budowę. Na czas uchwalenia Studium została wybudowana kanalizacja sanitarna w miejscowości gminnej i czynione są starania odnośnie budowy oczyszczalni ścieków w Andrzejewie.

12.4. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy brak jest wysypiska śmieci. Gospodarka odpadami opiera się o sieć kontenerów przeznaczonych na składowanie śmieci, rozmieszczonych w każdej miejscowości i wywożonych przez prywatną firmę na komunalne wysypisko odpadów w Czerwonym Borze (gm. Zambrów). Utylizacją zwłok zwierzęcych zajmuje się zakład utylizacyjny w Strudze.

12.5. Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy nie przebiega sieć gazowa. Mieszkańcy gminy korzystają z gazu bezprzewodowego propan-butan. Z gazu rozprowadzanego w butlach korzysta ok. 80% mieszkańców gminy.

12.6. Telekomunikacja

Dostęp mieszkańców gminy do połączeń telekomunikacyjnych jest dobry – zarówno do telefonów jak i internetu. Przez teren gminy przebiega sieć światłowodowa. Podłączenia takie posiadają wszystkie wsie. Część mieszkańców korzysta z telefonii komórkowej. Na terenie gminy wybudowana jest 1 stacja bazowa telefonii komórkowej w Andrzejewie, natomiast na drugą zostało wydane pozwolenie na budowę, również w miejscowości Andrzejewo.

12.7. Elektryfikacja

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się z RPZ 110/15kV Czyżew poprzez sieć rozdzielczą średniego napięcia 15kV Czyżew –Ruś Mroczi i Czyżew – Andrzejewo. Stacje transformatorowe 15/0,4kV są w większości słupowe napowietrzne, zasilane promieniowo z sieci rozdzielczej 15kV.

12.8. Zaopatrzenie w ciepło

Dostawcami energii cieplnej są niewielkie lokalne kotłownie, usytuowane w budynkach mieszkalnych. Większe kotłownie zaopatrują w ciepło budynki użyteczności publicznej, szkoły, Urząd Gminy, gimnazjum, pocztę ośrodek zdrowia. Coraz częściej na terenie gminy buduje się i wymienia stare kotłownie węglowe na kotłownie ekologiczne głównie olejowe.

13. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz inne

13.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego gmina Andrzejewo zaliczona została do obszarów o relatywnie wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z przewagą intensywnych form produkcji rolniczej z dominującymi kierunkami produkcji; chów bydła i trzody chlewnej.

13.2. Zielone Płuca Polski

Obszar Zielonych Płuc Polski obejmuje swym zasięgiem północno-wschodnią część województwa mazowieckiego w tym także gminę Andrzejewo. Celem utworzenia tego obszaru jest zachowanie i kształtowanie systemu powiązań przyrodniczych w dorzeczu Narwi i Bugu w połączeniu z układami przyrodniczymi Puszczy Kurpiowskiej, Pojezierzy Mazurskich i Pomorskich, Kotliny Biebrzy i Równiny Mazowieckiej. Jest to mezoregion predysponowany do szczególnie wysokiego reżimu gospodarowania środowiskiem naturalnym, którego nadrzędnym celem jest zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz zdolności odpornościowych przy jednoczesnym rozwoju funkcji rolniczej, leśnej i osadniczej.

Na dzień sporządzania *Studium* nie ma jednoznacznej decyzji co do tego jaką prawną formą ochrony zostanie objęty ten teren.

13.3. Krajowy program zwiększenia lesistości do roku 2020

Krajowy program zwiększania lesistości opracowany został w 1993 roku i zaakceptowany do realizacji przez Radę Ministrów w dniu 23 czerwca 1995 roku. Jednak nie stał się programem rządowym, gdyż nie zagwarantowano środków na jego realizację w perspektywie wieloletniej. W 2001 roku weszła w życie ustawa o zalesianiu gruntów rolnych (od stycznia br już nie obowiązuje). Na jej podstawie rolnicy otrzymywali rekompensaty z tytułu zalesiania swoich gruntów, łącznie z możliwością przejścia na emeryturę. Wzrosło zainteresowanie tą formą uzyskiwania środków przez rolników indywidualnych. Opracowana została w 2003 roku Aktualizacja Krajowego Programu Zwiększania Lesistości. Zakłada ona zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i do 33% do roku 2050. **Należy założyć, że udział gminy Andrzejewo w zalesianiu gruntów będzie mały z uwagi na niewielką powierzchnię gruntów marginalnych i o niskiej przydatności rolniczej.** Zalesianie prywatnych gruntów rolnych nie jest „nakazem administracyjnym” lecz indywidualną wolą rolnika. Odbywać się będzie na zasadach określonych w Planie Rozwoju Obszarów Wiejskich. Generalnie, plan ten przyjmuje zasadę zalesiania gruntów najłabszych klas, marginalnych dla potrzeb produkcji rolniczej, ale nie wyklucza zalesiania gruntów klas wyższych w uzasadnionych przypadkach.

CZEŚĆ B

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Strukturę przestrzenną gminy tworzą:

- kompleksy gruntów rolnych stanowiące rolniczą przestrzeń produkcyjną wraz z zabudową wsi,
- niewielkie fragmenty lasów, zlokalizowane przeważnie w północnej części gminy,
- doliny rzek Brok i Mały Brok wraz z zabudową zagrodową, mieszkaniową, i usługową wsi położonych nad tymi rzeczkami,
- pozostałe ciek i ich dolinkami
- towarzyszące tym rzeczkom i ciekom obszary łąk i pastwisk wchodzących w skład lokalnych ciągów ekologicznych oraz elementy liniowej infrastruktury technicznej
- niewielki odcinek drogi krajowej Siedlce – Zambrów
- drogi powiatowe,
- gęsta sieć dróg gminnych,
- linie energetyczne SN i nn,

Zakłada się utrzymanie wykształconej struktury przestrzennej gminy. Wskazuje się w dalszej części na potrzebę dalszego rozwoju rolnictwa przy jednoczesnym utrzymaniu równowagi ekologicznej gminy. a także wskazanie obszarów dla rozwoju funkcji osadniczych i związanych z nią funkcji usługowych dla poprawy warunków życia mieszkańców.

Przyjmuje się następujący zakres przekształceń przestrzennych:

- możliwość modernizacji, rozbudowy istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, oraz realizacji nowej, zgodnej z przeznaczeniem terenu,

- możliwość realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, oraz poza tymi terenami0 obiektów usługowych i produkcyjnych przy czym należy unikać w zabudowie mieszkaniowej lokalizacji takich usług, które z racji procesów technologicznych jak i zwiększonego ruchu pojazdów, mogłyby być uciążliwe dla mieszkańców,
- poza terenami wyznaczonymi w Studium – możliwość dopuszczenia zabudowy zagrodowej na terenach wyposażonych w infrastrukturę techniczną, posiadających dostęp do dróg publicznych oraz spełniających warunki przepisów odrębnych **w tym dotyczących ochrony środowiska, w przypadku, gdy powierzchnia gospodarstwa rolnego związanego z tą zabudową przekracza średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie.**
- **możliwość dopuszczenia na terenach użytków rolnych lokalizacji siłowni wiatrowych , które nie spowodują znacząco negatywnych oddziaływań na środowisko, szczególnie na cele ochrony obszarów Natura 2000 sąsiednich gmin oraz ich spójność i integralność, poparta obowiązkiem wyznaczenia tras wędrówek ptaków, pogłębionymi analizami pomiarów częstotliwości, siły i przeważających kierunków wiatrów oraz uwarunkowań własnościowych i przestrzennych**

Zmiany w Studium dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Istotą obecnej zmiany Studium jest wprowadzenie niewielkich korekt i uzupełnień do polityki przestrzennej gminy wynikających z nowych dokumentów, przepisów, zmian w rozwiązaniach technicznych infrastruktury gminy, pojawienie się nowych potrzeb społecznych, dla zaspokojenia których należało dokonać analizy terenów przewidzianych dotychczas pod zainwestowanie

Zmiany te dotyczą:

- **poszerzenia terenów przeznaczonych pod zabudowę jednorodzinną, zagrodową, usługową i rekreacyjną;**
- **poszerzenia terenów przemysłowo-usługowych;**
- **uwzględnienia lokalizacji gminnej oczyszczalni ścieków;**
- **uwzględnienia nowych terenów pod powiększenie cmentarza rzymsko-katolickiego w Andrzejewie;**
- **ustalenia lokalizacji terenu imprez masowych i sportu;**
- **uwzględnienia lokalizacji parkingów i stawów;**
- **umożliwienia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych głównie z siłowni wiatrowych;**
- **zalesienia terenu;**

1. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy

Uwzględniając istniejące uwarunkowania wewnętrzne gminy wpływające na możliwości rozwoju wynikające z uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, infrastrukturalnych, gospodarczych a także zewnętrzne, w strukturze gminy przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania wyznaczając następujące tereny:

- **zwartej zabudowy osadniczej obejmującej tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, rekreacyjnej, usług w tym usług agroturystycznych, działalności gospodarczej obejmują one wszystkie miejscowości gminy**

- zabudowy mieszkalniowej, z usługami i działalnością gospodarczą nie wpływającą negatywnie na środowisko. Są to: niektóre obszary zabudowy wsi Andrzejewo i innych wsi
- produkcyjno-usługowe - zlokalizowane w granicach zainwestowania miejscowości oraz poza tymi granicami obejmujące m. in. tereny byłych baz Gminnych Spółdzielni, Spółdzielni Kółek Rolniczych
- zabudowy rozproszonej – obejmującej pojedyncze siedliska na terenach rolnych poza zwartą zabudową wsi, leśniczówki oraz osady leśne.

Przyjmuje się następujące wskaźniki wykorzystania terenu:

- dla zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej wolnostojącej – 36 – 48 mieszkańców na 1 ha
- dla zabudowy zagrodowej 16 – 20 mieszkańców na 1 ha.

Przyjmuje się minimalną powierzchnię działki dla:

- budownictwa zagrodowego 2000m²
- budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego - 800 m²

Tereny z ograniczeniem zabudowy

- obszary o niekorzystnych warunkach fizjograficznych – tereny obniżeń terenowych, tereny zalewowe,
- grunty rolne kl. III-IV
- lasy

Tereny wyłączone z zabudowy

- grunty rolne kl.II
- obszary źródliskowe cieków,
- bagna,
- strefa terenu – 50 m od cmentarza przy zaopatrzeniu ludności w wodociąg i 150 m przy zaopatrzeniu w wodę ze studni,
- strefy bezpośrednio i pośrednio ochrony ujęć wodnych
- inne wynikające z przepisów prawnych.
-

2. Określenie kierunków zagospodarowania terenów

1.Porządkowanie przestrzennego zagospodarowania terenów miejscowości gminnej, przystosowanie jej do pełnienia funkcji ośrodka zarządzającego gminą oraz ośrodka gospodarczej obsługi rolnictwa.

2.Tworzenie harmonijnych form zagospodarowania nawiązujących do tradycji we wsi gminnej, na terenach rozwojowych i w pozostałych wsiach.

3.Poprawa funkcjonowania środowiska przyrodniczego poprzez zadrzewianie i zalesianie gruntów małożydatnych lub nieżydatnych dla rolnictwa oraz gruntów pełniących funkcję stabilizacji stosunków wodnych bądź pełniących funkcje glebotwórcze.

4.Obowiązek utrzymania dostępności do rzek i cieków wodnych (rowów melioracyjnych) pas terenu o szerokości – 1,5 - 3.0 m.

5. Ograniczenie inwestowania na gruntach chronionych zwłaszcza najwyższych klas bonitacyjnych.

6.Ograniczenie zabudowy na terenach zalewowych, w przypadku zaistnienia konieczności, zastosowanie rozwiązań konstrukcyjnych odpowiednio zabezpieczających przed skutkami powodzi.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego

3 1. Ochrona przyrody

3.1.1 Obszary objęte ochroną przyrody

Na obszarze gminy **nie występują** obiekty i obszary podlegające prawnej ochronie przyrody zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 roku (Dz. U. Nr 114, poz. 492 z późniejszymi zmianami).

3.1.2 Obszary wskazane do objęcia ochroną przyrody

Jednym z głównych priorytetów ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego jest zachowanie istniejących jego naturalnych wartości, jak np. małe cieki i oczka wodne, podmokłości, torfowiska, lokalne formy rzeźby terenu, dolinki, skarpy, cenne zespoły roślinne, ostoje zwierząt i inne, celem objęcia ich różnymi formami ochrony przyrody (rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne itp.). W związku z powyższym zaleca się dokonanie szczegółowej waloryzacji przyrodniczej gminy Andrzejewo mającej na celu wytypowanie obszarów i obiektów charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi.

3.1.3. Korytarze ekologiczne (system lokalnych powiązań przyrodniczych)

Sieć dolin rzecznych Broku, Broku Małego, Węgrody, Jasionki, Łętówki oraz obniżeń terenowych wraz z bezpośrednio sąsiadującymi kompleksami leśnymi stanowi ciągły przestrzennie układ korytarzy ekologicznych tworzących na terenie gminy system lokalnych powiązań przyrodniczych, połączony z systemem regionalnym i krajowym. Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest:

- poprawa walorów krajobrazowych i funkcjonowania środowiska przyrodniczego poprzez prace renaturalizacyjne przywracające poprzednie wartości ekologiczne i powiązania przestrzenne,
- zachowanie dotychczasowych funkcji: rolniczej, leśnej i ekologicznej oraz walorów środowiska przyrodniczego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją,
- poprawa stanu sanitarnego środowiska gruntowo-wodnego.

Realizacja wyżej wymienionych kierunków zagospodarowania wymagać będzie w szczególności:

- udrożnienia przepustów w ciągach dróg w obszarach przyrodniczej struktury przestrzennej umożliwiających swobodną migrację gatunków flory i fauny na terenie całej gminy,
- utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo - pastwiskowej, z zachowaniem lokalnych skupisk wysokiej zieleni łąkowej, wraz z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie zbiorników małej retencji wodnej,
- ustalenia zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu, w tym eksploatacji złóż torfów,
- zakazu zmian stosunków hydrologicznych wpływających na pogorszenie bilansu wodnego obszaru,
- zakazu realizacji w obrębie dolin obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu paliw, olejów i smarów, budowy stacji paliw, lokalizacji składowisk odpadów stałych i wylewisk płynnych,
- zakazu odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód i gruntu.

3.1.4. Ochrona zasobów geologicznych

Na terenie gminy **udokumentowano złożę kruszywa naturalnego „Przeździecko Jachy”** o zasobach bilansowych 240,6 tys. ton (karta rejestracyjna z 1983 roku).

Ponadto wyznaczono **obszary perspektywiczne występowania kruszywa naturalnego** w rejonie wsi Przeździecko Jachy i Przeździecko Grzymki oraz złożę piasku w okolicach wsi Załuski Lipniewo.

Podstawowe kierunki polityki przestrzennej w zakresie eksploatacji złóż kopalin to:

- Ochrona udokumentowanych złóż kopalin pospolitych przed zabudową i innymi formami trwałego zainwestowania.
- Eksploatacja dotychczasowych złóż kopalin pospolitych z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów
- Intensyfikacja badań geologicznych mających na celu udokumentowanie złóż surowców mineralnych.
- Zakaz pozyskiwania kruszywa naturalnego ze skarp i torfu z dna dolin rzecznych oraz na obszarach prawnej ochrony przyrody.

3.1.5. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych zakłada się następujące kierunki polityki przestrzennej w tym zakresie:

- Utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego głównych cieków wodnych w gminie.
- Zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód oraz poprawa stanu sanitarnego Broku, Broku Małego, Węgrody, Jasionki i innych cieków do zakładanej II klasy czystości poprzez porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zabudowanych (budowa lokalnych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych i zagrodowych).
- Ochrona wód powierzchniowych poprzez ograniczanie stosowania wysokotoksycznych środków nawożenia oraz środków ochrony roślin w strefach brzegowych cieków wodnych.
- Poprawa stosunków wodnych i zapobieganie nadmiernym stratom wody, zwłaszcza na terenach odczuwających deficyt wód poprzez realizację programu małej retencji (realizacja zbiornika w Andrzejewie) oraz renowację urządzeń melioracyjnych i zwiększenie retencyjności gleb w wyniku wyłączenia z gospodarczego wykorzystania terenów podmokłych i źródliskowych.
- Ograniczenie infiltracji i spływów powierzchniowych zanieczyszczonych wód opadowych poprzez właściwe składowanie odpadów stałych, przechowywanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz obornika i gnojowicy.
- Poprzedzanie zadań melioracyjnych ekspertyzami ekologicznymi wskazującymi optymalne rozwiązania zabezpieczające ekosystemy leśne, torfowiskowe, miejsca lęgowe, stanowiska rzadkich roślin i zwierząt, ostoje zwierząt łownych itp. przed nieodwracalną degradacją stosunków wodnych, a tym samym całego środowiska.
- Ochrona ujęć wód podziemnych na cele publiczne poprzez przestrzeganie przepisów dotyczących zasad zagospodarowania w strefach, w tym likwidację istniejących źródeł zanieczyszczeń i niedopuszczenie do powstawania nowych.

3.1.6. Ochrona gleb

Gleby podlegają ochronie prawnej zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. N 16, poz. 78 z późn. zmianami).

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony gleb to:

- Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze gleb II - III klasy bonitacyjnej i gleb pochodzenia organicznego oraz przeciwdziałanie procesom degradacji i dewastacji pokrywy glebowej w wyniku niekontrolowanej eksploatacji kopalin pospolitych lub zaśmiecania.
- Podnoszenie wartości użytkowych gleb nadmiernie uwilgotnionych lub przesuszonych poprzez zabiegi melioracyjne oraz realizację zbiorników małej retencji.
- Zapobieganie degradacji pokrywy glebowej (przeciwdziałania erozji wodnej i wietrznej) oraz poprawa warunków agroekologicznych poprzez wprowadzanie na terenach rolnych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

3.1.7. Ochrona lasów i zadrzewień

Lasy podlegają ochronie prawnej zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. N 16, poz. 78 z późn. zmianami).

W kierunkach polityki przestrzennej w zakresie ochrony lasów i zadrzewień należy uwzględnić:

- Ochronę istniejących powierzchni leśnych przez ograniczanie ich zmiany przeznaczenia na inne cele, nie związane z gospodarką leśną.
- Prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów uwzględniającymi kształtowanie struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi w kierunku powiększania różnorodności biologicznej i zwiększania odporności poszczególnych drzewostanów.
- Ochronę lasów poprzez podejmowanie skutecznej walki z zagrożeniami chorobotwórczymi lasów i zagrożeniami pożarowymi w większych kompleksach leśnych oraz poprawę stanu sanitarnego powierzchni leśnych poprzez likwidację istniejących wysypisk śmieci.
- Prowadzenie działań mających na celu zwiększenie stopnia lesistości poprzez przeznaczanie do zalesienia gleb marginalnych, nieużytków, użytków rolnych V i VI klasy bonitacyjnej położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących kompleksów leśnych, stanowiących enklawy śródleśne, na wododziałach rzek, obszarach źródłiskowych, na terenach objętych ochroną przyrody (wyznaczenie granicy polno - leśnej określającej docelową strukturę użytkowania terenów w gminie).
- Zwiększanie udziału lasów ochronnych (glebochronnych, wodochronnych, wiatrochronnych), zwłaszcza w dolinach cieków wodnych, na wododziałach i strefach źródłiskowych.
- Pełniejsze wykorzystanie powierzchni leśnych poprzez udostępnianie i częściowe przystosowywanie kompleksów leśnych do lokalnych potrzeb turystyczno - wypoczynkowych.
- Zachowanie istniejących zadrzewień oraz propagowanie nowych nasadzeń w strefach brzegowych cieków wodnych, na terenach wokół budynków użyteczności publicznej, produkcyjno-usługowych i mieszkalnych celem poprawy warunków środowiskowych dla funkcjonowania agrocenoz oraz warunków mieszkaniowych.

3.1.8. Ochrona powierzchni ziemi

W celu ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystania jej walorów użytkowych w rozwoju gminy, przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania:

- ochronę powierzchni ziemi przed negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych,
- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi.

Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- Rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku powierzchniowej eksploatacji surowców lub nieuporządkowanej gospodarki odpadami na obszarze całej gminy poprzez likwidację nielegalnych punktów eksploatacji i miejsc wysypywania śmieci.
- Prowadzenia racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów ustawy prawo geologiczne i górnicze, przy objęciu szczególną ochroną obszarów leśnych i użytków rolnych wysokich klas bonitacyjnych oraz den dolin rzecznych i obniżeń terenowych.

3.1.9. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego za główny kierunek uznaje się poprawę stanu sanitarnego atmosfery oraz przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza, głównie substancjami pochodzącymi z procesów energetycznych i komunikacji samochodowej. Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- Instalowania urządzeń redukujących zanieczyszczenia gazowe i pyłowe oraz zmianę technologii i profilu produkcji w obiektach uznanych za uciążliwe.
- Zakazu lokalizacji obiektów przemysłowych o dużym poziomie emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.
- Ograniczania emisji niskich poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego węgla kamiennego na ekologiczne nośniki energii (drewno, gaz, energia elektryczna, olej opałowy i inne), zwłaszcza na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej w Andrzejewie.
- Przestrzegania wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w aktach prawnych na obszarach zabudowy mieszkaniowej i usług, na terenach ochrony przyrody (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji - Dz. U. nr 87, poz. 796) oraz obowiązku ograniczania ponadnormatywnej uciążliwości do granic własności nieruchomości
- Obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych, jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji administracyjnych

3.1.10. Ochrona przed hałasem i wibracjami

Zasadnicze działania w tym zakresie powinny zmierzać w kierunku minimalizacji poziomu hałasu i wibracji, głównie na obszarach stałego pobytu zamieszkania ludzi i zwierząt. Realizacja powyższych założeń wymagać będzie w szczególności:

- Eliminacji lub ograniczenia oddziaływania źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu w strefach zamieszkania ludności poprzez zabezpieczenia techniczne i zmiany technologiczne oraz zieleń izolacyjną.
- Przestrzegania zasad ograniczających ponadnormatywną uciążliwość do granic własnej działki oraz odpowiedniego lokalizowania obiektów i urządzeń generujących hałas i wibracje w stosunku do terenów stałego pobytu ludzi, a także w zakresie dopuszczalnych norm poziomu hałasu na terenach o różnych wykluczających się funkcjach.

- Tworzenia obszarów ograniczonego użytkowania, w przypadkach jeżeli zastosowane dostępne urządzenia techniczne, technologiczne i organizacyjne nie zapewniają odpowiednich standardów jakości środowiska.
- Uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu norm dopuszczalnego hałasu w środowisku zawartych w aktach prawnych (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.01. 2002 roku w sprawie wartości progowych poziomów hałasu - Dz. U. Nr 8, poz. 81).

3.1.11.Ochrona przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

W kierunkach ochrony ludzi i środowiska przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym należy uwzględnić:

- Zachowanie odpowiednich odległości zabudowy od napowietrznych linii elektromagnetycznych i stacji transformatorowych w procesie lokalizacyjnym.
- Przestrzeganie wymogów sanitarnych w stosunku do lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej, radiolinii itp

3.1.12.Obszary proponowane do objęcia ochroną prawną rangi lokalnej

- doliny cieków z zakazem zmiany użytkowania łąk i zmiany stosunków wodnych,
- użytki ekologiczne, które stanowią małe zbiorniki wodne z zachowanymi w stanie półnaturalnym ekosystemami wodnymi i leśnymi, stanowiące miejsca rozrodu płazów, bażantów i ptactwa wodnego, są to:
  - stawy w Pieńkach Sobótkach
  - oczko wodne w lesie we wsi Przeździecko Jachy
  - oczko wodne w Ołdakach Polonii
  - oczko wodne w Załuskach Lipniewie
  - oczko wodne w Andrzejewie Kolonii

Obszary proponowane do objęcia ochroną prawną rangi lokalnej wyznacza się w Studium celem zachowania, do czasu faktycznego objęcia ich ochroną prawną, wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz w celu wyłączenia lokalizacji w ich sąsiedztwie m.in. obiektów zaliczonych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie środowiska, dokonywania zmiany stosunków wodnych, likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wydobywania surowców naturalnych.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury materialnej

4.1. Na terenie gminy Andrzejewo utrzymuje się ochronę prawną obiektów wpisanych do rejestru zabytków w **punkcie 3 część A – uwarunkowania.**

4.2.Ustawa o ochronie zabytków a studium

Zgodnie z art. 18 i 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami a w szczególności :

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków
- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu

- ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

4.3. Zadania ochronne dla zapobiegania zagrożeniom dla zabytków

Gmina jest w posiadaniu gminnego rejestru zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Ochrona zabytków jest jednym z obowiązków organów administracji publicznej. Dotyczy ona:

- zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę
- kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków
- uwzględniania zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez właściciela lub posiadacza polega na:

- zapewnieniu naukowego badania i dokumentowania zabytku
- prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku
- zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie
- korzystaniu z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości
- popularyzowaniu i upowszechnianiu wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

4.4. W celu ochrony obiektów zabytkowych na terenie gminy ustala się :

- 1) Wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej wokół kościoła rzymsko-katolickiego w Andrzejewie oraz wokół założenia plebańsko-ogrodowego w odległości 100m od ogrodzenia
- 2) W obrębie tej strefy wszelką działalność inwestycyjną należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.
- 3) Wszystkie obiekty zabytkowe powinny być utrzymywane w jak najlepszym stanie, należy zwrócić uwagę na wykonanie odpowiednich prac (ogrodzenia terenu, umieszczenia informacji o obiekcie) w celu doprowadzenia do należytego stanu nieczynnych cmentarzy : żydowskiego w Andrzejewie, wojennych w miejscowości Załuski Lipniewo i Pieńki Żaki.
- 4) Znacznej poprawy stanu technicznego wymaga także dwór w Dąbrowie wraz z otoczeniem oraz zwłaszcza niezamieszkałe drewniane budynki mieszkalne.
- 5) Występujące na terenie gminy zabytkowe założenie plebańsko-ogrodowe w Andrzejewie czy założenia parkowe w miejscowości Zaręby Bołędy i Dąbrowa wymagają pilnego podjęcia prac porządkowych, restauracyjnych w celu przywrócenia tym obiektom przyrodniczym, choć w części , dawnej świetności.
- 6) Wszelkie prace konserwatorskie, polegające na zabezpieczeniu obiektu wpisanego do rejestru zabytków, wprowadzanie dopuszczalnych zmian,, zagospodarowanie obiektu na cele użytkowe winny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków
- 7) Pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wymaga:
  - prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru

- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku
- prowadzenie badań konserwatorskich zabytku
- prowadzenie badań architektonicznych zabytku
- prowadzenie badań archeologicznych
- przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru
- trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego
- zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru
- umieszczenie na zabytku urządzeń technicznych tablic, reklam, oraz napisów nie związanych z informacją o zabytku, znaków drogowych oraz związanych z bezpieczeństwem i ochroną porządku
- podejmowanie innych działań, które mogłyby doprowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku.
- poszukiwanie ukrytych zabytków ruchomych w tym archeologicznych przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

5.1. Komunikacja

Jako podstawę rozwiązań komunikacyjnych przyjmuje się istniejący układ drogowy gminy poddany modernizacji i nielicznym uzupełnieniom

- **droga krajowa nr 63** - przyjmuje się docelową szerokość w liniach rozgraniczenia 25,0m, minimalne linie zabudowy dla drogi krajowej od zewnętrznej krawędzi jezdni wynoszą :

- na terenach zabudowanych - 10,0m
- poza terenem zabudowy - 25,0m

Na terenach o istniejącej zwartej zabudowie w dobrym stanie technicznym utrzymuje się istniejącą linię zabudowy.

- **drogi powiatowe** – przyjmuje się docelową szerokość w liniach rozgraniczenia - **do 20,0m**.

Minimalne linie zabudowy dla dróg powiatowych od zewnętrznej krawędzi jezdni wynoszą:

- na terenach zabudowanych – 8,0m
- poza terenem zabudowy – 20,0m

Na terenach o istniejącej zabudowie zwartej w dobrym stanie technicznym ustala się dla obiektów nowo realizowanych utrzymanie istniejącej linii zabudowy.

- **drogi gminne** - przyjmuje się pasy szerokości **do 15 m** dla realizacji głównych dróg gminnych. . Na terenach o zwartej zabudowie utrzymuje się istniejącą linię zabudowy. Dla pozostałych dróg gminnych – zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- **drogi rowerowe** – będą realizowane na odcinkach dróg i ulic gdzie to technicznie będzie możliwe do wykonania wg następujących zasad:

- o *oddzielone fizycznie od jezdni i chodnika*
- o *wydzielone z jezdni lub chodnika pasy rowerowe odpowiednio oznakowane*
- o *ciągi pieszo – rowerowe*

Wszystkie drogi przebiegające przez tereny zurbanizowane realizowane będą jako ulice z chodnikami i miejscami postojowymi w rejonie obiektów usługowych.

5.2. Zaopatrzenie w wodę

Adaptuje się istniejące ujęcia wody oraz stacje uzdatniania w miejscowościach Andrzejewo, Zaręby Bołędy, Króle Małe, dostarczające wodę poprzez zbiorcze wodociągi. Z systemu zaopatrzenia w wodę zostało wyłączone ujęcie wody w Pieńkach Wielkich, ze względu na jakość wody.

W Zaręczach Bołędach prowadzona była modernizacja stacji uzdatniania wody polegająca na budowie zbiorników wyrównawczych oraz modernizacji urządzeń technologicznych, ze względu na stwierdzoną podwyższoną mętność wody i ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu. Przewiduje się również konieczność modernizacji stacji uzdatniania wody w Andrzejewie.

W zabudowie rozproszonej i nowopowstającej w oddaleniu od terenów zurbanizowanych stosowane będą indywidualne ujęcia wód. Dla ochrony ujęć wód zostaną opracowane i wyznaczone strefy ochrony pośredniej zgodnie z przepisami szczególnymi.

5.3. Odprowadzenie ścieków

Z uwagi na konieczność ochrony wód, należy uporządkować system gospodarki wodno-ściekowej w gminie.

- zakłada się objęcie kanalizacją sanitarną zbiorczą jak największy obszar zabudowy wiejskiej, w pierwszej kolejności sieć kanalizacyjna została wybudowana w 2010r. w miejscowości gminnej Andrzejewo, obecnie czynione są starania odnośnie budowy oczyszczalni ścieków w Andrzejewie.
- do czasu realizacji oczyszczalni i dalszych systemów kanalizacyjnych a także dla zabudowy rozproszonej ustala się odprowadzenie ścieków do przydomowych oczyszczalni ścieków. Ścieki z części zabudowy będą odprowadzane do szczelnych zbiorników ścieków, przy założeniu możliwości wywozu ścieków do punktów zlewnych przy oczyszczalniach,
- obiekty usługowe i przemysłowe nie objęte systemem kanalizacji zbiorczej powinny posiadać własne systemy kanalizacyjne,
- w gospodarstwach rolnych realizowane będą szczelne zbiorniki na gnojowicę dla ochrony wód podziemnych.

5.4. Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- Stworzenie systemu gromadzenia i wywozu odpadów stałych, gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniami oraz umożliwiającego odzysk surowców wtórnych (recycling) w drodze selekcji odpadów, jak również systemu zbytu odzyskanych surowców.

Zgodnie z projektem „Planu gospodarki odpadami gminy Andrzejewo w latach 2004-2015” opracowanym na podstawie planu gospodarki odpadami pow. ostrowskiego i województwa mazowieckiego, docelowym rozwiązaniem gospodarki odpadami będzie skupienie gmin wokół Regionalnych Zakładów Gospodarowania Odpadami (RZGO), co oznacza budowę ponadgminnego składowiska odpadów. Szacuje się, że obecnie na terenie gminy ilość odpadów wynosi ok. 1014 Mg(tony), w ciągu 10 lat, w związku z systematycznym ubytkiem ludności ilość ta zmniejszy się do 980Mg.

Do najważniejszych zadań w zakresie gospodarki odpadami należą:

- objęcie wszystkich mieszkańców gminy jednolitym systemem segregacji śmieci
- recykling odpadów
- unieszkodliwianie odpadów komunalnych w tym:

- odpadów wielkogabarytowych
  - budowlanych
  - niebezpiecznych
  - komunalnych osadów ściekowych
- gromadzenie i transport odpadów
- minimalizacja powstawania odpadów, co łączy się z podnoszeniem świadomości ekologicznej mieszkańców gminy, zachęcaniem mieszkańców do zagospodarowania nieszkodliwych odpadów organicznych we własnych gospodarstwach.
- intensyfikacja działań w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu odpadami środowiska, zakaz wysypywania śmieci w lasach, wyrobiskach i przydrożnych rowach
- utrzymanie kontroli nad zakładami zajmującymi się zbieraniem, przetwarzaniem, unieszkodliwianiem i składowaniem odpadów.

5.5. Zaopatrzenie w gaz ziemny i energię ciepłą

Realizacja gazyfikacji gminy wymaga opracowania systemu zaopatrzenia w gaz dla mieszkańców gminy Andrzejewo. Do czasu doprowadzenia gazu ziemnego na obszar gminy, mieszkańcy będą korzystali z gazu w butlach.

W zakresie ciepłownictwa przyjmuje się następujące zasady:

- rozwijania lokalnych systemów ciepłowniczych,
- sukcesywną modernizację i wymianę kotłowni opalanych węglem na kotły ogrzewane gazem, olejem bądź energią elektryczną.

5.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

W zakresie poprawy warunków zasilania w energię elektryczną na terenie gminy Andrzejewo określa się następujące kierunki działania:

- rozbudowę sieci energetycznej napowietrznej i kablowej średniego i niskiego napięcia oraz budowę nowych stacji transformatorowych,
- w nowoprojektowanych ciągach drogowych należy rezerwować pasy dla linii średniego i niskiego napięcia oraz oświetlenia ulicznego,
- linie SN i nn powinny być prowadzone po oddzielnych trasach.
- ograniczanie niekorzystnego wpływu linii napowietrznych na krajobraz poprzez sukcesywną ich wymianę na linie kablowe, oraz w miarę możliwości, wymianę słupowych stacji transformatorowych na wewnętrzne,
- plany miejscowe powinny rezerwować tereny pod budowę nowych stacji, jeśli takie będą niezbędne dla prawidłowego zasilania danego terenu,
- modernizację i rozbudowę istniejącego systemu sieci elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia, linii napowietrznych i kablowych oraz budowę nowych stacji transformatorowych SN-15kV i nn –0,4kV.
- **budowę elektrowni wiatrowych**

Wyklucza się z zalesiania obszary pod liniami energetycznymi średniego napięcia w pasie po 5,5 m w obie strony od osi linii.

5.7. Telekomunikacja

Określa się następujące kierunki rozwoju telekomunikacji:

- utrzymanie istniejących centrali oraz sieci telekomunikacyjnych, w tym światłowodu, stopniową ich modernizację i ewentualną rozbudowę w stosunku do potrzeb,

- lokalizacje stacji bazowych telefonii komórkowej
- modernizacja sieci abonenckiej telefonii przewodowej w taki sposób, aby umożliwiła korzystanie z najnowszych źródeł komunikacji (dostępność do Internetu, poczty elektronicznej, transmisji danych i inne),
- rozwinięcie systemu automatów publicznych na terenach wiejskich,
- sukcesywną zamianę istniejących linii napowietrznych na kablowe linie telefoniczne, szczególnie we wsiach o zabudowie zwartej,

6. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- oczyszczalnia ścieków w Andrzejewie i sieć kanalizacyjna
- budowa sali gimnastycznej w Ołdakach
- tereny imprez masowych i sportu w Andrzejewie
- drogi gminne główne,
- drogi gminne pozostałe,
- budowa kortów tenisowych w Andrzejewie
- realizacja boiska przy gimnazjum w Andrzejewie
- budowa urządzeń spiętrzających na rzece Brok oraz budowa zbiornika retencyjnego w Andrzejewie
- inne obszary, na których będą realizowane inwestycje wynikające z rozwoju gminy

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celu publicznego o znaczeniu krajowym

Do zadań o znaczeniu ponadlokalnym wymienionych w planie województwa mazowieckiego należą:

- wspieranie budowy i rozbudowy zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków w zwartych systemach osadniczych oraz sukcesywnej sanitacji terenów zabudowy rozproszonej
- wspomaganie rozwoju wybranych jednostek osadniczych, które mogą stać się ośrodkami aktywizacji społecznej poprzez rozwój usług oświaty, ochrony zdrowia, usług rolnictwa (Andrzejewo)
- przeciwdziałanie największym dysproporcjom rozwojowym, w zakresie rolnictwa tworzenie warunków do jego restrukturyzacji poprzez poprawę struktury obszarowej i modernizację gospodarstw rolnych.

8. Obszary dla których jest obowiązkowe sporządzenie planów na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie gminy nie występują obszary dla których istnieje obowiązek, zgodnie z przepisami odrębnymi, opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

9. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Podstawowym instrumentem realizacji polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy.

Gmina Andrzejewo nie posiada obecnie obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego. Dotychczasowy plan miejscowy opracowany przez

Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Łomży zatwierdzony Uchwałą Gminnej Rady Narodowej w Andrzejewie NrXXII/83/83 z dnia 24.04.1983r.przestał obowiązywać istnieje potrzeba opracowania nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy w całości lub w zależności od potrzeb, w podziale na etapy, dla miejscowości, w których będą występować wzmożone procesy inwestycyjne.

Dotyczy to przede wszystkim miejscowości gminnej Andrzejewo,

W miarę potrzeby będą opracowywane miejscowe plany zagospodarowania miejscowości pozostałych.

10.Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

10.1.Obszary ochrony gruntów rolnych

Zgodnie z przepisami zawartymi w obowiązującej ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ochronie przed zagospodarowaniem innym niż rolnicze podlegają grunty o wysokich klasach bonitacyjnych. W gminie Andrzejewo są to grunty rolne klasy II-III. Udział tych gruntów jest stosunkowo wysoki. Są one położone na obszarze całej gminy, w tym pod terenami zainwestowanymi. Z uwagi na konieczność rozwoju pozarolniczych funkcji w gminie, część tych gruntów zostanie przeznaczona na cele inwestycyjne.

Niedopuszczenie do powstania procesu trwałego przesuszania gleb stanowiącego istotne zagrożenie dla produkcji rolniczej i struktury ekologicznej obszaru gminy nastąpi poprzez małą retencję, utrzymanie właściwego stanu licznych oczek wodnych, miejscowe ograniczone spiętrzenia cieków wodnych oraz realizację dolesień i zadrzewień śródpolnych.

10.2.Obszary ochrony gruntów leśnych

Na podstawie *Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych* ochronie przed zmianą sposobu zagospodarowania podlegają wszystkie grunty leśne, należy ograniczyć przeznaczanie tych gruntów na cele nie związane z gospodarką leśną do najbardziej niezbędnego minimum.

Podniesienie lesistości będzie miało wpływ na umocnienie i poprawę wartości środowiska przyrodniczego gminy, zwłaszcza retencji wód gruntowych.

Do zalesienia będą przeznaczone nieużytki, grunty rolne nieprzydatne do produkcji rolnej i grunty rolne nie użytkowane rolniczo oraz inne grunty nadające się do zalesienia, a w szczególności: grunty położone przy źródłiskach cieków, na wododziałach, wzdłuż brzegów rzek, lotne piaski i wydmy piaszczyste, a także grunty klas wyższych z uwagi na istniejące uwarunkowania.

11. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Problem ochrony przed powodzią w gminie Andrzejewo dotyczy terenów położonych w dolinie rzeki Brok i Mały Brok oraz innych mniejszych cieków wodnych i obniżeń terenowych. Lokalne zagrożenia powodziowe mogą dotyczyć gwałtownych wezbrań wody na ciekach wodnych oraz cyklicznych zalewów w okresach wiosennych roztopów.

Ze względów przyrodniczych, ekonomicznych i gospodarki zasobami wodnymi trwałe zabezpieczenie terenów zagrożonych powodzią nie jest przewidywane. Tereny te wyłącza się z lokalizacji obiektów użyteczności publicznej, poza już istniejącymi, oraz wyklucza się lokalizacje obiektów mogących stwarzać zagrożenie dla środowiska i ludzi. W celu ochrony istniejącego zainwestowania na tych obszarach należy dążyć do

zachowania prawidłowych stosunków hydrograficzno-hydrologicznych m.in. poprzez zakaz zmian w rzeźbie terenu, przebiegu koryt rzecznych, wprowadzaniu przegród utrudniających drożność odpływu wód, i odwodnienia terenu.

12. Obiekty lub obszary, dla których w złożu kopaliny wyznacza się filar ochronny

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane złoża kopalin pospolitych, dla których istnieje obowiązek wyznaczenia filarów ochronnych zgodnie z Ustawą z dnia 5 lutego 1994 roku Prawo Geologiczne i Górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96 z późniejszymi zmianami).

13. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7.05.1999r.o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. Nr 41,poz.412 oraz z 2002r.Nr 13,poz.984,i Nr153 poz.1271).

Na terenie gminy brak jest pomników obozów zagłady.

14. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji

Do obszarów wymagających rekultywacji należą tereny zdegradowane w wyniku powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych. Na terenie gminy zlokalizowano 18 większych wyrobisk poeksploatacyjnych, gdzie wydobywano pospółkę i piaski. Najliczniej zjawisko to występuje w kompleksie leśnym położonym w obrębie leśnym w pobliżu wsi Przeździecko Grzymki, gdzie stwierdzono aż 19 odkrywek. Największe wyrobiska występują natomiast we wsi Przeździecko Jachy zajmując powierzchnię około 4 ha i głębokości 6 - 8 m oraz 1 ha i głębokość 3-5 m.

Inne mniejsze wyrobiska odnotowano we wsiach: Przeździecko Jachy (6), Zaręby Bolędy (4), Załuski Lipniewo (3), Dąbrowa (2), Stara Ruskołęka (2), Olszewo Cechny (1), Ruskołęka Parcele (2), Przeździecko Dworaki (1), Nowa Ruskołęka (1) i Andrzejewo (1).

15. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych:

Na terenie gminy nie występują tereny zamknięte.

C Z Ę Ś Ć C

Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy

1. Funkcje gminy, przeznaczenie terenów, kierunki zmian

uwarunkowania środowiska przyrodniczego

- rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna
- wielkość i jakość zasobów środowiska
-

stan czystości środowiska przyrodniczego

uwarunkowania związane z istniejącym zainwestowaniem, warunkami i jakością życia mieszkańców gminy

uwarunkowania zewnętrzne gminy

Gmina Andrzejewo pod względem zajmowanej powierzchni i liczby ludności jest gminą średniej wielkości. Dotychczasowymi podstawowymi funkcjami są: rolnictwo, obsługa ludności, oraz funkcja przyrodnicza. Powyższe funkcje wynikają z uwarunkowań środowiska przyrodniczego i mają zasadniczy wpływ na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania gminy. Priorytetowym kierunkiem rozwoju gminy będzie, kontynuowany dotychczas – rozwój rolnictwa.

Udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy wynosi ponad 91%. Jest to jeden z najwyższych wskaźników w województwie mazowieckim. Uwzględniając ocenę punktową gleb, rzeźbę terenu, klimat i warunki wodne, jakość użytków rolnych dla gminy Andrzejewo wynosi – 77 pkt, podczas gdy dla woj. mazowieckiego 66,5 pkt.

Gmina posiada gleby dobrej jakości. Ponad 83 % użytków rolnych stanowią gleby klas od II do IV, w tym gleby klasy IV około 60%. W zależności od podłoża, część gruntów rolnych, dla zwiększenia ich przydatności rolniczej wymaga uregulowania stosunków wodnych (nawadniania i lub melioracji) a także wzbogacania w składniki pokarmowe. W programie inwestycji lokalnych przewiduje się budowę zbiornika retencyjnego na rz. Brok w Andrzejewie, pełniącego m. in. funkcję uwilgatniania użytków rolnych w okresach suchych. nawożenia i nawadniania. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 11,58 ha (średnia dla kraju - 7,7 ha). W gminie występuje korzystna struktura gospodarstw rolnych, bowiem najczęściej jest gospodarstw o powierzchni 15ha i powyżej, najmniej gospodarstw najmniejszych – do 5 ha.

W ramach przeciwdziałania dysproporcjom rozwojowym przewiduje się wdrażanie ekologicznych form gospodarowania, w tym programów rolno-środowiskowych.

Gmina posiada niewielki zasób wód powierzchniowych, przez jej teren przepływają niewielkie rzeczki : Brok, Mały Brok, Łętówka oraz inne mniejsze ciekie wodne. Na obszarze gminy nie stwierdzono występowania większego zbiornika wód podziemnych. Występujące wody gruntowe charakteryzują się zróżnicowanym poziomem zalegania od 1,0 m p.p.t. w obrębie dolin rzecznych i obniżen, do głębokości powyżej 2,0 m p.p.t. na obszarach wyżej położonych i te posiadają korzystne warunki hydrogeologiczne dla posadowienia zabudowy.

Na obszarze gminy małą jej powierzchnię, ok. 2,7% zajmują lasy, z których ponad 90% to lasy prywatne.

Bardzo niski stopień zalesienia gminy ogranicza rozwój gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego na terenie gminy.

W ustalaniu kierunków rozwoju gminy lasy, pomimo ich niewielkiej powierzchni stanowią bardzo ważny element środowiska przyrodniczego. Zwraca się uwagę na konieczność powiększania ich powierzchni poprzez zalesianie gruntów marginalnych dla rolnictwa, nieużytków, terenów rekultywowanych, a także dla poprawy warunków agroekologicznych na terenach rolnych i w strefach brzegowych cieków wodnych, gdzie lasy stanowią funkcję wodo i glebochronną. Tereny leśne należą do obszarów chronionych przed zmianą ich przeznaczenia.

W zakresie warunków życia mieszkańców gminy największe niedociągnięcia występują w dziedzinie opieki zdrowotnej. Wskaźnik zatrudnienia lekarzy jest kilkakrotnie mniejszy niż dla woj. mazowieckiego. Ma to wpływ na ubogi zakres świadczonych usług leczniczych.

Warunki mieszkaniowe mieszkańców gminy należy uznać jako średnie. W kierunkach zagospodarowania gminy zarezerwowano tereny pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową, rekreacyjną, usługową i działalności gospodarczej, głównie w rejonie istniejącej zabudowy. W studium zostały określone miejscowości koncentracji usług będące wspomagającymi miejscowość gminną w zakresie obsługi gminy. Są to: Króle Duże, Ruskołęka Stara oraz Zaręby Bołedy łącznie z Zarębami Ciemnymi. Rozwój przestrzenny osadnictwa na większości terenu gminy jest w znacznym stopniu ograniczony występowaniem gleb o wysokich wartościach.

Jednym z proponowanych nowych kierunków rozwoju gminy jest turystyka łącznie z ochroną występującego bogactwa środowiska przyrodniczego. Gmina, co prawda nie posiada dużych kompleksów leśnych i atrakcyjnych zbiorników wodnych, nie mniej, występujące niewielkie powierzchnie lasów są przydatne dla turystyki pieszej, penetracji (zbieranie runa leśnego), miejscowości takie jak: Przeździecko Jachy, Przeździecko Grzymki, Zaręby Warchoły, Jabłonowo Klacze posiadają warunki dla rekreacji weekendowej a nawet pobytovej. W tych miejscowościach w przypadku wystąpienia potrzeby istnieje możliwość wyznaczenia terenów zabudowy letniskowo- jednorodzinnej. Ustalenia Studium stwarzają warunki osiedlania się na obszarach przewidzianych do zabudowy, również ludności nie związanej z rolnictwem, w pierwszej kolejności w istniejącej zabudowie, która nie została wykorzystana na powiększenie gospodarstwa rolnego oraz na gruntach o mniejszej przydatności dla rolnictwa.

Szansą rozwoju gminy jest popularyzacja innej formy wypoczynku – agroturystyki. Na obszarze gminy dopuszcza się w zasadzie rozwój agroturystyki w każdej miejscowości.

Dodatkową formą wypoczynku jest turystyka rowerowa po wyznaczonych szlakach wzdłuż istniejących dróg.

Jednym z ważnych zagadnień rozwoju gminy jest ochrona środowiska przyrodniczego. Gmina Andrzejewo jest położona na obszarze Zielonych Płuc Polski. Nadrzędnym celem tego rejonu jest zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych przy jednoczesnym rozwoju funkcji rolniczej, osadniczej i gospodarczej.

Dla utrzymania wartości zasobów środowiska przyrodniczego niezmiernie ważne są działania wymienione w części B pkt 3 niniejszego opracowania „Obszary i zasady ochrony środowiska...”. Do najważniejszych należy sanitacja obszaru gminy wraz z budową oczyszczalni ścieków, punktów zlewnych i kanalizacją gminy oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Są to kluczowe zagadnienia dla poprawy stanu sanitarnego rzek i cieków wodnych oraz wód gruntowych.

Na rozwój gminy ma znaczny wpływ układ komunikacyjny, a zwłaszcza przebiegająca przez środek gminy droga powiatowa Ostrów Mazowiecka – Przeździecko Lenarty, oraz przebiegająca na niewielkim odcinku w północno-wschodniej części gminy droga krajowa Siedlce –Łomża. W przyszłościowym zagospodarowaniu gminy ich przebieg powinien być wykorzystany do aktywizacji wsi położonych w bezpośrednim sąsiedztwie, w których znaleźć się powinny tereny usługowe, usługowo-mieszkaniowe i działalności gospodarczej.